Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

16. prosinca 2020.*

Sadržaj

Pravni okvir 12

Protokol br. 14 12

Ugovor o ESM-u 12

Rezolucija Europskog vijeća od 13. prosinca 1997. 14

Odluka 2013/236 14

Izjava Euroskupine od 25. ožujka 2013. 14

Ciparsko pravo 15

Okolnosti spora 16

Postupak pred Općim sudom i pobijane presude 18

Postupak i zahtjevi stranaka pred Sudom 18

Predmeti C-597/18 P i C-598/18 P 19

Predmeti C-603/18 P i C-604/18 P 19

O zahtjevu za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka 20

Žalbe Vijeća u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P 21

Argumentacija stranaka 21

Ocjena Suda 23

O protužalbama Vijeća u predmetima C-603/18 P i C-604/18 P 25

Argumentacija stranaka 25

* Jezik postupka: engleski

Ocjena Suda 26

Žalbe žaliteljâ u predmetima C-603/18 P i C-604/18 P 28

Prvi žalbeni razlog 28

Argumentacija stranaka 28

Ocjena Suda 28

Drugi, treći i četvrti žalbeni razlog 28

Argumentacija stranaka 28

Ocjena Suda 29

Peti žalbeni razlog 30

Argumentacija stranaka 30

Ocjena Suda 30

Šesti žalbeni razlog 31

Argumentacija stranaka 31

Ocjena Suda 32

Sedmi žalbeni razlog 35

Argumentacija stranaka 35

Ocjena Suda 35

Osmi žalbeni razlog 36

Argumentacija stranaka 36

Ocjena Suda 37

Tužbe pred Općim sudom 40

Troškovi 40

„Žalba – Ekonomska i monetarna politika – Program potpore stabilnosti Republike Cipra – Restrukturiranje ciparskog duga – Odluka Upravnog vijeća Europske središnje banke (ESB) o pružanju likvidnosne pomoći u izvanrednim situacijama povodom zahtjeva Ciparske središnje banke – Izjave Euroskupine od 25. ožujka, 12. travnja, 13. svibnja i 13. rujna 2013. – Odluka 2013/236/EU – Memorandum o razumijevanju o specifičnim uvjetima ekonomske politike sklopljen između Republike Cipra i Europskog stabilizacijskog mehanizma (ESM) – Pravo na vlasništvo – Načelo zaštite legitimnih očekivanja – Jednako postupanje – Izvanugovorna odgovornost Europske unije”

U spojenim predmetima C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P i C-604/18 P,

povodom četiriju žalbi na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesenih 21. rujna 2018. (predmeti C-597/18 P i C-598/18 P) i 24. rujna 2018. (predmeti C-603/18 P i C-604/18 P),

Vijeće Europske unije, koje zastupaju A. de Gregorio Merino, I. Gurov i E. Chatziioakeimidou, u svojstvu agenata,

žalitelj (C-597/18 P),

koje podupire:

Republika Finska, koju zastupaju S. Hartikainen i J. Heliskoski, u svojstvu agenata,

intervenijent u žalbenom postupku (C-597/18 P),

a druge stranke postupka su:

D^r. K. Chrysostomides & Co. LLC, sa sjedištem u Nikoziji (Cipar),

Agroton plc, sa sjedištem u Nikoziji,

Joanna Andreou, sa stalnom adresom u Kato Pyrgosu,

Kyriaki Andreou, sa stalnom adresom u Kato Pyrgosu,

Bundeena Holding plc, sa sjedištem u Nikoziji,

Henrietta Jindra Burton, sa stalnom adresom u Londonu (Ujedinjena Kraljevina),

C & O Service & Investment Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

C. G. Christofides Industrial Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Phidias Christodoulou, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Georgia Phanou-Christodoulou, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Christakis Christofides, kojeg zastupa izvršitelj oporuke,

Theano Chrysafi, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Andreas Chrysafis, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Dionysios Chrysostomides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Eleni K. Chrysostomides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Eleni D. Chrysostomides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

D & C Construction and Development Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Chrystalla Dekatris, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Constantinos Dekatris, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Dr. K. Chrysostomides and Co., sa sjedištem u Nikoziji,

Emily Dragoumi, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Parthenopi Dragoumi, sa stalnom adresom u Nikoziji,

James Droushiotis, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Eastvale Finance Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Nicos Eliades, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Tereza Eliades, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Goodway Alliance Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Christos Hadjimarkos, sa stalnom adresom u Johannesburgu (Republika Južna Afrika),

Johnson Cyprus Employees Provident Fund, sa sjedištem u Nikoziji,

Kalia Georgiou LLC, sa sjedištem u Limassolu (Cipar),

Komposit Ltd, sa sjedištem u Tortoli (Britanski Djevičanski Otoci),

Platon M. Kyriakides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

L.kcar Intermetal and Synthetic Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Lois Builders Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Athena Mavronicola-Droushiotis, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Medialgeria Monitoring and Consultancy Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Neita International Inc., sa sjedištem u Mahéu (Sejšeli),

Sophia Nicolatos, sa stalnom adresom u Limassolu,

Pariz & Barcelona Ltd, sa sjedištem u Tortoli,

Louiza Patsiou, sa stalnom adresom u Larnaki (Cipar),

Probus Mare Marine Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Provident Fund of the Employees of Osel Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

R. A. M. Oil Cyprus Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Steelway Alliance Ltd, sa sjedištem u Hong Kongu (Kina),

Tameio Pronoias Prosopikou Genikon, sa sjedištem u Nikoziji,

The Cyprus Phassouri Estates Ltd, sa sjedištem u Limassolu,

The Prnses Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Christos Tsimon, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Nafsika Tsimon, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Unienergy Holdings Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Julia Justine Jane Woods, sa stalnom adresom u Pafosu (Cipar),

koje zastupa P. Tridimas, *barrister*,

tužitelji u prvostupanjskom postupku (C-597/18 P),

Europska unija, koju zastupa Europska komisija,

Europska komisija, koju zastupaju L. Flynn, J.-P. Keppenne i T. Maxian Rusche, u svojstvu agenata,

Europska središnja banka (ESB), koju su zastupali M. O. Szablewska i K. Laurinavičius, u svojstvu agenata, uz asistenciju H.-G. Kamanna, *Rechtsanwalt*, a zatim K. Laurinavičius, G. Várhelyi i O. Heinz, u svojstvu agenata, uz asistenciju H.-G. Kamanna, *Rechtsanwalt*,

Euroskupina, koju zastupa Vijeće Europske unije,

tuženici u prvostupanjskom postupku (C-597/18 P),

Vijeće Europske unije, koje zastupaju A. de Gregorio Merino, I. Gurov i E. Chatziioakeimidou, u svojstvu agenata,

žalitelj (C-598/18 P),

koje podupire:

Republika Finska, koju zastupaju S. Hartikainen i J. Heliskoski, u svojstvu agenata,

intervenijent u žalbenom postupku (C-598/18 P),

a druge stranke postupka su:

Eleni Pavlikka Bourdouvali, sa stalnom adresom u Meneouu (Cipar),

Georgios Bourdouvalis, sa stalnom adresom u Meneouu,

Nikolina Bourdouvali, sa stalnom adresom u Meneouu,

Coal Energy Trading Ltd, sa sjedištem u Road Townu (Britanski Djevičanski Otoci),

Christos Christofi, sa stalnom adresom u Larnaki,

Elisavet Christofi, sa stalnom adresom u Larnaki,

Athanasia Chrysostomou, sa stalnom adresom u Pafosu,

Sofoklis Chrysostomou, sa stalnom adresom u Pafosu,

Clearlining Ltd, sa sjedištem u Road Townu,

Alan Dimant, sa stalnom adresom u Herzliji (Izrael),

Dodoni Ependyseis Chartofylakou Dimosia Etaireia Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Dtek Holdings Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Dtek Trading Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Elma Holdings pcl, sa sjedištem u Nikoziji,

Elma Properties & Investments pcl, sa sjedištem u Nikoziji,

Agrippinoulla Fragkoudi, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Dimitrios Fragkoudis, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Frontal Investments Ltd, sa sjedištem u Limassolu,

Costas Gavrielides, sa stalnom adresom u Mammariju (Cipar),

Eleni Harou, sa stalnom adresom u Nea Penteliju (Grčka),

Theodora Hasapopoullou, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Gladys Iasonos, sa stalnom adresom u Larnaki,

Georgios Iasonos, sa stalnom adresom u Larnaki,

Jupiter Portfolio Investments pcl, sa sjedištem u Nikoziji,

George Karkousi, sa stalnom adresom u Canterburyju (Australija)

Lend & Seaserve Ltd, sa sjedištem u Road Townu,

Liberty Life Insurance pcl, sa sjedištem u Nikoziji,

Michail P. Michailidis Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Michalakis Michaelides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Rena Michael Michaelidou, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Akis Micromatis, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Erginos Micromatis, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Harinos Micromatis, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Alvinos Micromatis, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Plotinos Micromatis, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Nertera Investments Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Andros Nicolaides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Melina Nicolaides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Ero Nicolaidou, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Aris Panagiotopoulos, sa stalnom adresom u Nea Penteliju,

Nikolitsa Panagiotopoulou, sa stalnom adresom u Nea Penteliju,

Lambros Panayiotides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Ersi Papaefthymiou, sa stalnom adresom u Larnaki,

Kostas Papaefthymiou, sa stalnom adresom u Larnaki,

Restful Time Co., sa sjedištem u Wilmingtonu (Sjedinjene Američke Države),

Alexandros Rodopoulos, sa stalnom adresom u Ateni (Grčka),

Seatec Marine Services Ltd, sa sjedištem u Limassolu,

Sofoklis Chrisostomou & Yioí Ltd, sa sjedištem u Pafosu,

Marinos C. Soteriou, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Sparotin Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Miranda Tanou, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Myria Tanou, sa stalnom adresom u Nikoziji,

koje zastupaju P. Tridimas, *barrister*, i K. Chrysostomides, *dikigoros*,

tužitelji u prvostupanjskom postupku (C-598/18 P),

Europska unija, koju zastupa Europska komisija,

Europska komisija, koju zastupaju L. Flynn, J.-P. Keppenne i T. Maxian Rusche, u svojstvu agenata,

Europska središnja banka (ESB), koju zastupaju M. O. Szablewska i K. Laurinavičius, u svojstvu agenata, uz asistenciju H.-G. Kamanna, *Rechtsanwalt*,

Euroskupina, koju zastupa Vijeće Europske unije,

tuženici u prvostupanjskom postupku (C-598/18 P),

D^r. K. Chrysostomides & Co. LLC, sa sjedištem u Nikoziji,

Agroton plc, sa sjedištem u Nikoziji,

Joanna Andreou, sa stalnom adresom u Kato Pyrgosu (Cipar),

Kyriaki Andreou, sa stalnom adresom u Kato Pyrgosu,

Henrietta Jindra Burton, sa stalnom adresom u Londonu,

C & O Service & Investment Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

C. G. Christofides Industrial Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Christakis Christofides, kojeg zastupa izvršitelj oporuke,

Theano Chrysafi, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Andreas Chrysafis, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Dionysios Chrysostomides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Eleni K. Chrysostomides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Eleni D. Chrysostomides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

D & C Construction and Development Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Chrystalla Dekatris, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Constantinos Dekatris, sa stalnom adresom u Nikoziji,

D^r^. K. Chrysostomides and Co., sa sjedištem u Nikoziji,

Emily Dragoumi, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Parthenopi Dragoumi, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Eastvale Finance Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Nicos Eliades, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Tereza Eliades, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Goodway Alliance Ltd, sa sjedištem u Hong Kongu,

Christos Hadjimarkos, sa stalnom adresom u Johannesburgu,

Johnson Cyprus Employees Provident Fund, sa sjedištem u Nikoziji,

L.kcar Intermetal and Synthetic Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Lois Builders Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Medialgeria Monitoring and Consultancy Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Neita International, Inc., sa sjedištem u Mahéu,

Paris & Barcelona Ltd, sa sjedištem u Tortoli,

Provident Fund of the Employees of Osel Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

R. A. M. Oil Cyprus Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Steelway Alliance Ltd, sa sjedištem u Hong Kongu,

Tameio Pronoias Prosopikou Genikon, sa sjedištem u Nikoziji,

The Cyprus Phassouri Estates Ltd, sa sjedištem u Limassolu,

Christos Tsimon, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Nafsika Tsimon, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Julia Justine Jane Woods, sa stalnom adresom u Pafosu,

koje zastupa P. Tridimas, *barrister* (C-603/18 P),

i

Eleni Pavlikka Bourdouvali, sa stalnom adresom u Meneouu,

Georgios Bourdouvalis, sa stalnom adresom u Meneouu,

Nikolina Bourdouvali, sa stalnom adresom u Meneouu,

Christos Christofi, sa stalnom adresom u Larnaki,

Elisavet Christofi, sa stalnom adresom u Larnaki,

Clearlining Ltd, sa sjedištem u Road Townu,

Dtek Holding Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Dtek Trading Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Agrippinoulla Fragkoudi, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Dimitrios Fragkoudis, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Frontal Investments Ltd, sa sjedištem u Limassolu,

Costas Gavrielides, sa stalnom adresom u Mammariju,

Eleni Harou, sa stalnom adresom u Nea Penteliju,

Theodora Hasapopoullou, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Gladys Iasonos, sa stalnom adresom u Larnaki,

Georgios Iasonos, sa stalnom adresom u Larnaki,

George Karkousi, sa stalnom adresom u Canterburyju,

Lend & Seaserve Ltd, sa sjedištem u Road Townu,

Michail P. Michailidis Ltd, sa sjedištem u Nikoziji,

Michalakis Michaelides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Rena Michael Michaelidou, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Andros Nicolaides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Melina Nicolaides, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Ero Nicolaidou, sa stalnom adresom u Nikoziji,

Aris Panagiotopoulos, sa stalnom adresom u Nea Penteliju,

Nikolitsa Panagiotopoulou, sa stalnom adresom u Nea Penteliju,

Alexandros Rodopoulos, sa stalnom adresom u Ateni,

Seatec Marine Services Ltd, sa sjedištem u Limassolu,

Marinos C. Soteriou, sa stalnom adresom u Nikoziji,

koje zastupaju P. Tridimas, *barrister*, i K. Chrysostomides, *dikigoros* (C-604/18 P),

žalitelji,

a druge stranke postupka su:

Europska unija, koju zastupa Europska komisija,

Vijeće Europske unije, koje zastupaju E. Chatziioakeimidou, A. de Gregorio Merino i I. Gurov, u svojstvu agenata,

Europska komisija, koju zastupaju L. Flynn, J.-P. Keppenne i T. Maxian Rusche, u svojstvu agenata,

Europska središnja banka (ESB), koju zastupaju M. O. Szablewska i K. Laurinavičius, u svojstvu agenata, uz asistenciju H.-G. Kamanna, *Rechtsanwalt*,

Euroskupina, koju zastupa Vijeće Europske unije,

tuženici u prvostupanjskom postupku (C-603/18 P i C-604/18 P),

Republika Finska, koju zastupaju S. Hartikainen i J. Heliskoski, u svojstvu agenata,

intervenijent u žalbenom postupku u potporu Vijeću Europske unije (C-603/18 P i C-604/18 P),

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica, A. Arabadjiev (izvjestitelj), A. Prechal, M. Vilaras, M. Ilešič, L. Bay Larsen i A. Kumin, predsjednici vijeća, E. Juhász, S. Rodin, F. Biltgen, I. Jarukaitis i N. Jääskinen, suci,

nezavisni odvjetnik: G. Pitruzzella,

tajnik: M. Longar, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 25. veljače 2020.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 28. svibnja 2020.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Svojim žalbama u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P Vijeće Europske unije zahtijeva ukidanje presuda Općeg suda Europske unije od 13. srpnja 2018., K. Chrysostomides & Co. i dr./Vijeće i dr. (T-680/13, u daljnjem tekstu: prva pobijana presuda, EU:T:2018:486) i od 13. srpnja 2018., Bourdouvali i dr./Vijeće i dr. (T-786/14, u daljnjem tekstu: druga pobijana presuda, neobjavljena, EU:T:2018:487) (u daljnjem tekstu zajedno nazvane: pobijane presude), u dijelu u kojem se njima odbijaju njegovi prigovori nedopuštenosti u mjeri u kojoj se odnose na tužbe tužitelja u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P protiv Euroskupine.

2 Svojim žalbama D[r]. K. Chrysostomides & Co. LLC, Agroton plc, Joanna i Kyriaki Andreou, Henrietta Jindra Burton, C & O Service & Investment Ltd, C. G. Christofides Industrial Ltd, Christakis Christofides, Theano Chrysafi, Andreas Chrysafis, Dionysios Chrysostomides, Eleni K. i Eleni D. Chrysostomides, D & C Construction and Development Ltd, Chrystalla Dekatris, Constantinos Dekatris, D[r]. K. Chrysostomides and Co., Emily Dragoumi, Parthenopi Dragoumi, Eastvale Finance Ltd, Nicos Eliades, Tereza Eliades, Goodway Alliance Ltd, Christos Hadjimarkos, Johnson Cyprus Employees Provident Fund, L.kcar Intermetal and Synthetic Ltd, Lois Builders Ltd, Medialgeria Monitoring and Consultancy Ltd, Neita International Inc., Paris & Barcelona Ltd, Provident Fund of the Employees of Osel Ltd, R. A. M. Oil Cyprus Ltd, Steelway Alliance Ltd, Tameio Pronoias Prosopikou Genikon, The Cyprus Phassouri Estates Ltd, Christos Tsimon, Nafsika Tsimon i Julia Justine Jane Woods, žalitelji u predmetu C-603/18 P, kao i Eleni Pavlikka Bourdouvali, Georgios Bourdouvalis, Nikolina Bourdouvali, Christos Christofi, Elisavet Christofi, Clearlining Ltd, Dtek Holding Ltd, Dtek Trading Ltd, Agrippinoulla Fragkoudi, Dimitrios Fragkoudis, Frontal Investments Ltd, Costas Gavrielides, Eleni Harou, Theodora Hasapopoullou, Gladys Iasonos, Georgios Iasonos, George Karkousi, Lend & Seaserve Ltd, Michail P. Michailidis Ltd, Michalakis Michaelides, Rena Michael Michaelidou, Andros Nicolaides, Melina Nicolaides, Ero Nicolaidou, Aris Panagiotopoulos, Nikolitsa Panagiotopoulou, Alexandros Rodopoulos, Seatec Marine Services Ltd i Marinos C. Soteriou, žalitelji u predmetu C-604/18 P (u daljnjem tekstu zajedno nazvani: žalitelji), zahtijevaju ukidanje prve i druge pobijane presude.

3 Svojim protužalbama u predmetima C-603/18 P i C-604/18 P Vijeće zahtijeva ukidanje dijelova pobijanih presuda u kojima je Opći sud odbio njegove prigovore nedopuštenosti u mjeri u kojoj se odnose na tužbe žalitelja usmjerene protiv članka 2. stavka 6. točke (b) Odluke Vijeća 2013/236/EU od 25. travnja 2013. upućene Cipru o posebnim mjerama za ponovnu uspostavu financijske stabilnosti i održivog rasta (SL 2013., L 141, str. 32.).

Pravni okvir

Protokol br. 14

4 Članak 1. Protokola (br. 14) o Euroskupini, priloženog UEU-u i UFEU-u (u daljnjem tekstu: Protokol br. 14), glasi:

„Ministri država članica čija je valuta euro sastaju se neformalno. Ti se sastanci po potrebi sazivaju radi raspravljanja o pitanjima koja se odnose na posebne odgovornosti koje dijele u pogledu jedinstvene valute. [Europska] komisija sudjeluje na sastancima. Europsku središnju banku [(ESB)] poziva se da sudjeluje na tim sastancima koje pripremaju predstavnici ministara odgovornih za financije država članica čija je valuta euro i Komisija."

5 Člankom 2. tog protokola predviđeno je:

„Ministri država članica čija je valuta euro biraju predsjednika na dvije i pol godine odlukom većine tih država članica."

Ugovor o ESM-u

6 Ugovor o uspostavljanju Europskog stabilizacijskog mehanizma sklopljen je 2. veljače 2012. u Bruxellesu između Kraljevine Belgije, Savezne Republike Njemačke, Republike Estonije, Irske, Helenske Republike, Kraljevine Španjolske, Francuske Republike, Talijanske Republike, Republike Cipra, Velikog Vojvodstva Luksemburga, Republike Malte, Kraljevine Nizozemske, Republike Austrije, Portugalske Republike, Republike Slovenije, Slovačke Republike i Republike Finske (u daljnjem tekstu: Ugovor o ESM-u). Taj je ugovor stupio na snagu 27. rujna 2012.

7 Uvodna izjava 1. Ugovora o ESM-u glasi:

„Europsko vijeće postiglo je 17. prosinca 2010. dogovor da je potrebno da države članice europodručja uspostave trajni stabilizacijski mehanizam. Taj Europski stabilizacijski mehanizam (‚ESM') preuzet će ulogu trenutačno dodijeljenu Europskom fondu za financijsku stabilnost (‚EFSF') i Mehanizmu za europsku financijsku stabilnost (‚EFSM') pružajući financijsku pomoć državama članicama europodručja kad je to potrebno." [neslužbeni prijevod]

8 U skladu s člancima 1. i 2. te člankom 32. stavkom 2. tog ugovora ugovorne strane, odnosno države članice čija je valuta euro, međusobno uspostavljaju međunarodnu financijsku instituciju, ESM.

9 Na temelju članka 3. tog ugovora:

„Cilj ESM-a je prikupljanje financijskih sredstava i pružanje potpore stabilnosti, pod strogim uvjetima prilagođenima odabranom instrumentu financijske pomoći, državama članicama koje su suočene s ozbiljnim problemima financiranja, ili kojima takvi problemi prijete, ako je to neophodno za očuvanje financijske stabilnosti europodručja kao cjeline i njegovih država članica. U tu svrhu ESM je ovlašten prikupljati sredstva izdavanjem financijskih instrumenata ili sklapanjem sporazuma ili financijskih dogovora ili drugih sporazuma ili dogovora sa svojim članicama, financijskim institucijama ili drugim trećim stranama." [neslužbeni prijevod]

10 Članak 4. stavak 1. istog ugovora glasi:

„ESM ima Vijeće guvernera i Upravni odbor kao i generalnog direktora te drugo osoblje koje se ocijeni potrebnim." [neslužbeni prijevod]

11 Člankom 5. stavkom 3. Ugovora o ESM-u predviđeno je da „[č]lan [K]omisije zadužen za ekonomska i monetarna pitanja i predsjednik ESB-a kao i predsjednik Euroskupine (ako on sâm nije predsjednik ili guverner) mogu sudjelovati na sastancima Vijeća guvernera [ESM-a] u svojstvu promatrača.” [neslužbeni prijevod]

12 Člankom 12. tog ugovora određuju se načela kojima podliježe potpora stabilnosti te se njime u stavku 1. propisuje:

„ESM može svojoj članici pružiti potporu stabilnosti, pod strogim uvjetima prilagođenima odabranom instrumentu financijske pomoći, ako je to neophodno za očuvanje financijske stabilnosti europodručja kao cjeline i njegovih država članica. Ti uvjeti mogu biti, među ostalim, program makroekonomske prilagodbe ili trajno poštovanje prije utvrđenih uvjeta za primanje potpore.” [neslužbeni prijevod]

13 Postupak dodjele potpore stabilnosti članici ESM-a opisan je u članku 13. Ugovora o ESM-u na sljedeći način:

„1. Članica ESM-a može uputiti zahtjev za potporu stabilnosti predsjedniku Vijeća guvernera. U tom se zahtjevu navodi instrument odnosno instrumenti financijske pomoći koje treba razmotriti. […]

2. Na temelju zahtjeva članice ESM-a i ocjene iz stavka 1. Vijeće guvernera može donijeti odluku da načelno dodijeli potporu stabilnosti dotičnoj članici ESM-a u obliku financijske pomoći.

3. Ako donese odluku na temelju stavka 2., Vijeće guvernera zadužuje [K]omisiju da – zajedno s ESB-om i, kad je to moguće, u suradnji s [Međunarodnim monetarnim fondom (MMF)] – pregovara s predmetnom članicom ESM-a o Memorandumu o razumijevanju kojim se detaljno utvrđuju uvjeti za financijsku pomoć. Sadržaj Memoranduma o razumijevanju odražava stupanj slabosti koje je potrebno rješavati i odabrani instrument financijske pomoći. Istodobno generalni direktor ESM-a priprema prijedlog sporazuma o financijskoj pomoći, koji uključuje financijske modalitete i uvjete te izbor instrumenata, a koji usvaja Vijeće guvernera.

Memorandum o razumijevanju mora biti u potpunosti usklađen s mjerama koordinacije ekonomske politike predviđenima u [UFEU-u], osobito sa svim pravnim aktima Europske unije, uključujući sva mišljenja, upozorenja, preporuke ili odluke upućene predmetnoj članici ESM-a.

4. [K]omisija potpisuje Memorandum o razumijevanju u ime ESM-a pod uvjetom da on ispunjava uvjete navedene u stavku 3. i da ga je odobrilo Vijeće guvernera.

5. Upravni odbor odobrava sporazum o financijskoj pomoći, u kojem su detaljno navedeni financijski aspekti potpore stabilnosti koja se dodjeljuje i isplata prvog obroka pomoći kad je to primjenjivo.

[…]

7. [K]omisija – zajedno s ESB-om i, kad je to moguće, u suradnji s MMF-om – zadužena je za nadzor ispunjavanja uvjeta za financijsku pomoć.” [neslužbeni prijevod]

Rezolucija Europskog vijeća od 13. prosinca 1997.

14 Rezolucijom Europskog vijeća od 13. prosinca 1997. o usklađivanju ekonomskih politika u trećoj fazi ekonomske i monetarne unije i o člancima 109. i 109.b UEZ-a (SL 1998., C 35, str. 1., u daljnjem tekstu: Rezolucija Europskog vijeća od 13. prosinca 1997.) u točki 6., među ostalim, predviđeno je:

„Ministri država članica čija je valuta euro mogu se međusobno neformalno sastajati kako bi raspravljali o pitanjima koja se odnose na konkretne odgovornosti koje dijele u pogledu jedinstvene valute. Komisija i, prema potrebi, [ESB] pozvan[i] su da sudjeluju na sastancima.” [neslužbeni prijevod]

Odluka 2013/236

15 Članak 2. stavak 6. točka (b) Odluke 2013/236 glasi:

„Radi ponovne uspostave stabilnosti svojeg financijskog sektora [Republika Cipar] nastavlja s temeljitom reformom i restrukturiranjem bankovnog sektora i jača održive banke obnovom njihova kapitala, rješavanjem njihovih problema s likvidnošću i jačanjem nadzora nad njima. Programom se predviđaju sljedeće mjere i ishodi:

[…]

(b) uspostava neovisnog vrednovanja imovine [Trapeze Kyprou Dimosia Etaireia LTD] i [banke Cyprus Popular Bank Public Co. LTD] i brzo priključenje djelatnosti [banke Cyprus Popular Bank Public Co.] [Trapezi Kyprou Dimosia Etaireia]. To se vrednovanje provodi brzo kako bi se omogućilo pretvaranje depozita u dionice u [Trapezi Kyprou Dimosia Etaireia];

[…]” [neslužbeni prijevod]

Izjava Euroskupine od 25. ožujka 2013.

16 U izjavi od 25. ožujka 2013. Euroskupina je navela da je postignut sporazum s ciparskim vlastima o bitnim elementima budućeg programa makroekonomske prilagodbe koji ima potporu svih država članica čija je valuta euro kao i Komisije, ESB-a i MMF-a (u daljnjem tekstu: izjava Euroskupine od 25. ožujka 2013.).

17 U toj je izjavi, među ostalim, navedeno:

„Euroskupina pozdravlja planove za restrukturiranje financijskog sektora navedene u prilogu. Te će mjere poslužiti kao temelj za oporavak održivosti financijskog sektora. Konkretno, tim će se mjerama osigurati svi depoziti manji od 100 000 eura, u skladu s načelima Unije.

Program će sadržavati odlučan pristup radi otklanjanja neravnoteža financijskog sektora. Doći će do primjerenog smanjenja financijskog sektora […].

Euroskupina hitno zahtijeva trenutačnu provedbu sporazuma između [Republike Cipra] i [Helenske Republike] o grčkim podružnicama ciparskih banaka koji štiti stabilnost i grčkog i ciparskog bankovnog sustava.” [neslužbeni prijevod]

18 Prilog toj izjavi glasi:

„Nakon što su vlasti [Republike Cipra] iznijele svoje političke planove, koje je Euroskupina srdačno pozdravila, dogovoreno je sljedeće:

1. [Cyprus Popular Bank Public Co.] odmah se sanira – s punim doprinosom dioničara, imatelja obveznica i neosiguranih deponenata – odlukom Ciparske središnje banke na temelju novousvojenog Okvira za sanaciju banaka.

2. [Cyprus Popular Bank Public Co.] se dijeli na lošu banku i dobru banku. Loša banka se postupno mora zatvoriti.

3. Dobra banka se pripaja [Trapezi Kyprou Dimosia Etaireia] na temelju Okvira za sanaciju banaka nakon savjetovanja s upravnim odborom [Trapeze Kyprou Dimosia Etaireia] i [banke Cyprus Popular Bank Public Co.]. Sa sobom prenosi [likvidnosnu pomoć u izvanrednim situacijama] od 9 milijardi eura. Do izvršenja dokapitalizacije u [Trapezi Kyprou Dimosia Etaireia] ostaju zamrznuti samo neosigurani depoziti, koji naknadno mogu biti podvrgnuti odgovarajućim uvjetima.

4. Upravno vijeće ESB-a osigurava likvidnost [Trapeze Kyprou Dimosia Etaireia] u skladu s primjenjivim pravilima.

5. [Trapeza Kyprou Dimosia Etaireia] se dokapitalizira pretvaranjem neosiguranih depozita u vlasnički kapital uz puni doprinos dioničara i imatelja obveznica.

6. Pretvaranje mora biti takvo da do kraja programa osigura omjer kapitala od 9 %.

7. Svi osigurani deponenti u svim bankama u potpunosti su zaštićeni u skladu s relevantnim zakonodavstvom Unije.

8. Novac iz programa (do 10 milijardi eura) neće se koristiti za dokapitalizaciju [banke Cyprus Popular Bank Public Co.] ni [Trapeze Kyprou Dimosia Etaireia].” [neslužbeni prijevod]

Ciparsko pravo

19 U skladu s člankom 3. stavkom 1. i člankom 5. stavkom 1. O peri exiyiansis pistotikon kai allon idrimaton nomos (N. 17(I)/2013) (Zakon o sanaciji kreditnih i drugih institucija (br. 17(I)/2013)) od 22. ožujka 2013. (EE, Prilog I. (I.), br. 4379, 22. 3. 2013., str. 117., u daljnjem tekstu: Zakon od 22. ožujka 2013.) Ciparska središnja banka (u daljnjem tekstu: CSB) bila je, zajedno s Ministarstvom financija (Cipar), zadužena za sanaciju institucija navedenih u tom zakonu. U tu je svrhu, s jedne strane, člankom 12. stavkom 1. Zakona od 22. ožujka 2013. propisano da CSB može uredbom restrukturirati dugove i obveze institucije u postupku sanacije, što uključuje smanjenje, izmjenu, reprogramiranje ili obnovu temeljnog kapitala ili bilance bilo koje vrste postojećih ili budućih potraživanja prema toj instituciji ili preoblikovanjem dužničkih instrumenata u vlasnički kapital. S druge strane, tim se člankom predviđa da su iz područja primjene tih mjera isključeni „osigurani depoziti” u smislu članka 2. petog podstavka Zakona od 22. ožujka 2013. Među strankama je nesporno da je riječ o depozitima manjima od 100 000 eura.

20 Kanonistiki Dioikitiki Praxi 96/2013, peri tis polisis ergasion ton en elladi ergasion tis Trapezas Kyprou Dimosias Etaireias LTD (Uredba 96/2013 o prodaji određenih poslova Trapeze Kyprou Dimosia Etaireia LTD u Grčkoj) od 26. ožujka 2013. (EE, Prilog III. (I.), br. 4640, 26. 3. 2013., str. 745., u daljnjem tekstu: Uredba br. 96) i Kanonistiki Dioikitiki Praxi 97/2013, peri tis polisis ergasion ton en elladi ergasion tis Cyprus Popular Bank Public Co. Ltd (Uredba 97/2013 o prodaji određenih poslova banke Cyprus Popular Bank Public Co. Ltd u Grčkoj) od 26. ožujka 2013. (EE, Prilog III. (I.), br. 4640,

26. 3. 2013., str. 749., u daljnjem tekstu: Uredba br. 97) predviđaju prodaju podružnica Trapeze Kyprou Dimosia Etaireia (u daljnjem tekstu: BoC) i banke Cyprus Popular Bank Public Co. (u daljnjem tekstu: Laïki) sa sjedištem u Grčkoj (u daljnjem tekstu zajedno nazvane: grčke podružnice).

21 Kanonistiki Dioikitiki Praxi 103/2013, peri diasosis me idia mesa tis Trapezas Kyprou Dimosias Etaireias LTD (Uredba 103/2013 o restrukturiranju Trapeze Kyprou Dimosia Etaireia LTD vlastitim sredstvima) od 29. ožujka 2013. (EE, Prilog III. (I.), br. 4645, 29. 3. 2013., str. 769., u daljnjem tekstu: Uredba br. 103) predviđa dokapitalizaciju BoC-a na trošak, među ostalim, njegovih neosiguranih deponenata, dioničara i imatelja obveznica – kako bi mogao nastaviti pružati bankarske usluge. Stoga su neosigurani depoziti bili pretvoreni u dionice BoC-a (37,5 % svakog neosiguranog depozita), u instrumente koje je BoC mogao pretvoriti ili u dionice ili u depozite (22,5 % svakog neosiguranog depozita) i u instrumente koje je CSB mogao pretvoriti u depozite (40 % svakog neosiguranog depozita). U članku 6. stavku 5. Uredbe br. 103 navedeno je da ako doprinosi neosiguranih deponenata prekoračuju ono što je nužno za ponovnu uspostavu vlasničkog kapitala BoC-a, sanacijsko tijelo odredit će iznos koji odgovara prekomjernoj kapitalizaciji i postupat će s njim kao da do pretvaranja nikada nije došlo.

22 Nakon izmjena Uredbe br. 103 30. srpnja 2013., s jedne strane, 10 % neosiguranih depozita, koji su prethodno bili pretvoreni u instrumente koji su se mogli pretvoriti u dionice ili depozite, bilo je pretvoreno u dionice BoC-a. S druge strane, nominalna vrijednost od jednog eura svake redovne dionice BoC-a bila je smanjena na jedan cent. Nakon toga stotinu redovnih dionica nominalne vrijednosti od jednog centa spojeno je u jednu redovnu dionicu nominalne vrijednosti od jednog eura. Redovne dionice nominalne vrijednosti od jednog centa čiji je broj bio manji od 100 i koje se stoga nisu mogle spojiti kako bi činile novu redovnu dionicu nominalne vrijednosti od jednog eura bile su poništene.

23 Člankom 2. u vezi s člankom 5. Kanonistiki Dioikitiki Praxi 104/2013, peri tis polisis orismenon ergasion tis Cyprus Popular Bank Public Co Ltd (Uredba 104/2013 o prodaji određenih poslova Cyprus Popular Bank Public Co. Ltd) od 29. ožujka 2013. (EE, Prilog III. (I.), br. 4645, 29. 3. 2013., str. 781., u daljnjem tekstu: Uredba br. 104) za 29. ožujka 2013. u 6 sati i 10 minuta predviđen je prijenos određenih dijelova Laïkijeve imovine i obveza BoC-u, uključujući depozite manje od 100 000 eura. Depoziti veći od 100 000 eura ostali su u Laïkiju u očekivanju njegove likvidacije.

24 Nakon izmjena Uredbe br. 104 30. srpnja 2013. oko 18 % novog temeljnog kapitala BoC-a bilo je dodijeljeno Laïkiju.

Okolnosti spora

25 Za potrebe ovog postupka okolnosti spora, kako su navedene u točkama 10. do 28. i 38. do 46. pobijanih presuda, mogu se sažeti na sljedeći način.

26 Tijekom prvih mjeseci 2012. Helenska Republika i njezini privatni imatelji obveznica proveli su zamjenu grčkih dužničkih instrumenata uz primjenu znatnog korektivnog faktora na nominalnu vrijednost grčkog duga koji su držali privatni ulagači (Private Sector Involvement, u daljnjem tekstu: PSI).

27 Zbog svoje izloženosti dužničkim instrumentima koji su predmet PSI-ja više banaka sa sjedištem u Cipru, među kojima su Laïki i BoC, pretrpjelo je znatne gubitke i imalo probleme s nedovoljnom kapitalizacijom. Budući da više nije bio u mogućnosti osigurati dostatna jamstva za dobivanje financijskih sredstava ESB-a, Laïki je od CSB-a zatražio i dobio likvidnosnu pomoć u izvanrednim situacijama (Emergency Liquidity Assistance, u daljnjem tekstu: ELA), koja je u svibnju 2012. iznosila ukupno 3,8 milijardi eura, a u srpnju 2012. oko 9,6 milijardi eura.

28 U tim je okolnostima Republika Cipar smatrala nužnim intervenirati u korist ciparskog bankovnog sektora, među ostalim, dokapitalizacijom Laïkija u visini od 1,8 milijardi eura u lipnju 2012. Tijekom istog mjeseca BoC je objavio da je on također od ciparskih vlasti zatražio potporu u obliku kapitala, ali ju nije dobio.

29 Republika Cipar je 25. lipnja 2012. podnijela predsjedniku Euroskupine zahtjev za financijsku pomoć ESM-a ili Europskog fonda za financijsku stabilnost. U izjavi od 27. lipnja 2012. Euroskupina je navela da će zatražena financijska pomoć Republici Cipru biti pružena ili putem tog fonda ili putem ESM-a u okviru programa makroekonomske prilagodbe koji treba definirati Memorandumom o razumijevanju o kojem će pregovore voditi, s jedne strane, Komisija zajedno s ESB-om i MMF-om i, s druge strane, ciparske vlasti. Predstavnici Komisije, ESB-a, MMF-a i Republike Cipra 29. studenoga 2012. sastavili su nacrt Memoranduma o razumijevanju.

30 Republika Cipar i druge države članice čija je valuta euro postigle su u ožujku 2013. politički sporazum o tom nacrtu Memoranduma o razumijevanju. Izjavom od 16. ožujka 2013. Euroskupina je pozdravila taj sporazum te je spomenula određene mjere prilagodbe koje su se ciparske vlasti obvezale poduzeti, među kojima su i uvođenje poreza na bankovne depozite, restrukturiranje i dokapitalizacija banaka kao i sanacija imatelja obveznica nižeg ranga vlastitim sredstvima.

31 Republika Cipar je 18. ožujka 2013. naredila zatvaranje banaka na radne dane 19. i 20. ožujka 2013., a zatim sve do 28. ožujka 2013., kako bi se izbjegle masovne isplate na šalterima.

32 Ciparski parlament je 19. ožujka 2013. odbacio prijedlog zakona ciparske vlade koji se odnosio na uvođenje poreza na sve bankovne depozite u Republici Cipru. Tada je ciparska vlada izradila novi prijedlog zakona kojim se predviđalo samo restrukturiranje BoC-a i Laïkija.

33 ESB je 21. ožujka 2013. objavio priopćenje za medije (u daljnjem tekstu: ESB-ovo priopćenje za javnost od 21. ožujka 2013.) u kojem je bilo navedeno sljedeće:

„Upravno vijeće ESB-a odlučilo je zadržati postojeću razinu ELA-e do […] 25. ožujka 2013.

Nakon toga bi se [ELA] mogla razmotriti samo ako se uspostavi program [Unije ili MMF-a] kojim bi se zajamčila solventnost odnosnih banaka.”

34 Ciparski parlament usvojio je Zakon od 22. ožujka 2013.

35 U izjavi od 25. ožujka 2013. Euroskupina je navela da je s ciparskim vlastima postigla sporazum o bitnim elementima budućeg programa makroekonomske prilagodbe koji ima potporu svih država članica čija je valuta euro kao i Komisije, ESB-a i MMF-a.

36 Uredbe br. 96 i 97, s jedne strane, kao i uredbe br. 103 i 104, s druge strane, donesene su 26. ožujka odnosno 29. ožujka 2013.

37 Na sastanku od 24. travnja 2013. Vijeće guvernera ESM-a je:

– potvrdilo, s jedne strane, da su Komisija i ESB bili zaduženi za provedbu ocjena predviđenih stavkom 1. članka 13. Ugovora o ESM-u i, s druge strane, da je Komisija u suradnji s ESB-om i MMF-om bila zadužena za pregovaranje s Republikom Ciprom o Memorandumu o razumijevanju iz stavka 3. tog članka;

– odlučilo dodijeliti potporu stabilnosti Republici Cipru u obliku financijske pomoći (u daljnjem tekstu: IFP) u skladu s prijedlogom generalnog direktora ESM-a;

– odobrilo novi nacrt Memoranduma o razumijevanju o kojem su se sporazumjele Komisija, u suradnji s ESB-om i MMF-om, i Republika Cipar te

– zadužilo Komisiju za sklapanje tog memoranduma u ime ESM-a.

38 Djelujući na temelju članka 136. stavka 1. UFEU-a Vijeće je 25. travnja 2013. donijelo Odluku 2013/236 kojom je bio predviđen niz „mjera i ishoda" radi smanjenja proračunskog deficita Republike Cipra i ponovne uspostave stabilnosti financijskog sustava te države članice.

39 Novi memorandum o razumijevanju potpisali su 26. travnja 2013. ministar financija Republike Cipra, guverner CSB-a i potpredsjednik Komisije u ime ESM-a (u daljnjem tekstu: Memorandum o razumijevanju od 26. travnja 2013.), koji je Ciparski parlament potvrdio 30. travnja 2013.

40 ESM, Republika Cipar i CSB 8. svibnja 2013. sklopili su sporazum o IFP-u. Istog je dana Upravni odbor ESM-a odobrio taj sporazum kao i prijedlog o načinu isplate prvog obroka pomoći Republici Cipru u iznosu od 3 milijarde eura.

41 U izjavi od 13. svibnja 2013. Euroskupina je pozdravila odluku Vijeća guvernera ESM-a o odobrenju tog prvog obroka pomoći te je potvrdila da je Republika Cipar provela mjere dogovorene Memorandumom o razumijevanju od 26. travnja 2013.

42 U izjavi od 13. rujna 2013. Euroskupina je, s jedne strane, pozdravila dovršenje prve nadzorne misije Komisije, ESB-a i MMF-a te, s druge strane, činjenicu da je 30. srpnja 2013. završen postupak sanacije BoC-a. Usto, Euroskupina je izrazila potporu isplati drugog obroka pomoći Republici Cipru, u iznosu od 1,5 milijardi eura, koja je izvršena 27. rujna 2013.

Postupak pred Općim sudom i pobijane presude

43 Tužbama podnesenima tajništvu Općeg suda 20. prosinca 2013. u predmetu T-680/13 i 1. prosinca 2014. u predmetu T-786/14 tužitelji u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P podnijeli su zahtjeve kojima su najprije tražili da se Vijeću, Komisiji, ESB-u i Euroskupini (u daljnjem tekstu: tuženici) naloži da im isplate iznose navedene u prilozima njihovim tužbama, uvećane za kamate koje teku od 16. ožujka 2013. do objave presuda Općeg suda i, podredno, da se utvrdi da Unija i/ili tuženici snose izvanugovornu odgovornost kao i da se odredi postupak koji treba provesti kako bi se utvrdili nadoknadivi gubici koje su stvarno pretrpjeli.

44 Zasebnim aktima, koji su tajništvu Općeg suda u predmetu T-680/13 podneseni 14. srpnja, 16. srpnja i 18. kolovoza 2014., Vijeće, ESB i Komisija istaknuli su prigovore nedopuštenosti na temelju članka 114. Poslovnika Općeg suda.

45 Zasebnim aktima, koji su tajništvu Općeg suda u predmetu T-786/14 podneseni 17. travnja, 29. travnja i 8. svibnja 2015., Komisija, Vijeće i ESB istaknuli su prigovore nedopuštenosti na temelju članka 114. Poslovnika Općeg suda.

46 Opći sud je pobijanim presudama odbio tužbe tužitelja u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P te im naložio da uz vlastite troškove snose i troškove Vijeća, Komisije i ESB-a.

Postupak i zahtjevi stranaka pred Sudom

47 Odlukom predsjednika Suda od 11. siječnja 2019. predmeti C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P i C-604/18 P spojeni su u svrhu usmenog dijela postupka i donošenja presude.

48 Odlukom predsjednika Suda od 21. veljače 2019. Republici Finskoj odobrena je intervencija u potporu zahtjevima Vijeća u predmetima C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P i C-604/18 P.

Predmeti C-597/18 P i C-598/18 P

49 Vijeće od Suda zahtijeva da:

– ukine dijelove pobijanih presuda u kojima Opći sud odbija njegove prigovore nedopuštenosti u dijelu u kojem se odnose na tužbe tužitelja u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P protiv Euroskupine i

– naloži tim strankama snošenje troškova žalbenog postupka.

50 Tužitelji u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P od Suda zahtijevaju da:

– odbije žalbe i

– naloži Vijeću snošenje troškova.

51 Komisija od Suda zahtijeva da:

– prihvati žalbe i

– naloži tužiteljima u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P snošenje troškova žalbenog postupka i postupka pred Općim sudom.

Predmeti C-603/18 P i C-604/18 P

52 Žalitelji od Suda zahtijevaju da:

– ukine pobijane presude;

– prihvati njihove tužbene zahtjeve postavljene u postupku pred Općim sudom;

– odbije protužalbe koje je podnijelo Vijeće;

– naloži tuženicima snošenje troškova žalbenog postupka i postupka pred Općim sudom i

– naloži Vijeću snošenje troškova u vezi s protužalbama.

53 Vijeće i ESB od Suda zahtijevaju da:

– odbije žalbe žaliteljâ i

– naloži žaliteljima snošenje troškova.

54 Vijeće svojim protužalbama od Suda zahtijeva da:

– ukine dijelove pobijanih presuda u kojima Opći sud odbija njegove prigovore nedopuštenosti u dijelu u kojem se odnose na tužbe žaliteljâ usmjerene protiv članka 2. stavka 6. točke (b) Odluke 2013/236;

– proglasi nedopuštenima tužbe koje su žalitelji podnijeli protiv Vijeća i

– naloži žaliteljima snošenje troškova.

55 Komisija od Suda zahtijeva da:

– odbije žalbe žaliteljâ;

– prihvati protužalbe koje je podnijelo Vijeće i

– naloži žaliteljima snošenje troškova žalbenog postupka i postupka pred Općim sudom.

O zahtjevu za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka

56 Nakon objave mišljenja nezavisnog odvjetnika žalitelji su aktom koji je tajništvo Suda zaprimilo 16. lipnja 2020. zatražili da se odredi ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, u skladu s člankom 83. Poslovnika Suda.

57 Žalitelji u prilog svojem zahtjevu navode, kao prvo, da je mišljenjem nezavisnog odvjetnika povrijeđeno načelo jednakosti oružja jer su u njemu ispitani samo argumenti koje su stranke istaknule u okviru žalbi koje je u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P podnijelo Vijeće, a ne i oni koje su u predmetima C-603/18 P i C-604/18 P iznijeli žalitelji u prilog svojim žalbama. Kao drugo, navedeno mišljenje temelji se na pogrešnom tumačenju argumenata koje su žalitelji iznijeli u potporu svojim žalbama u predmetima C-603/18 P i C-604/18 P s obzirom na to da potonji nikada nisu tvrdili da je priznavanje Euroskupine kao institucije čiji akti i postupanja mogu biti predmet tužbe zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a preduvjet za uspjeh njihovih zahtjeva za naknadu štete koju su pretrpjeli. Žalitelji smatraju da iz toga slijedi, kao treće i posljednje, da se mišljenje nezavisnog odvjetnika ne može smatrati relevantnim za rješavanje ovih sporova.

58 Valja podsjetiti na to da je, na temelju članka 252. drugog stavka UFEU-a, dužnost nezavisnog odvjetnika da, djelujući posve nepristrano i neovisno, na javnoj raspravi iznosi obrazložena mišljenja o predmetima u kojima se u skladu sa Statutom Suda Europske unije zahtijeva njegovo sudjelovanje. Sud nije vezan ni mišljenjem ni obrazloženjem nezavisnog odvjetnika (presuda od 25. srpnja 2018., Société des produits Nestlé i dr./Mondelez UK Holdings & Services, C-84/17 P, C-85/17 P i C-95/17 P, EU:C:2018:596, t. 31.).

59 Usto, Statut Suda Europske unije i Poslovnik Suda ne predviđaju mogućnost da zainteresirane stranke podnesu očitovanja kao odgovor na mišljenje nezavisnog odvjetnika (presuda od 21. prosinca 2016., Komisija/Aer Lingus i Ryanair Designated Activity, C-164/15 P i C-165/15 P, EU:C:2016:990, t. 31. i navedena sudska praksa).

60 Slijedom toga, neslaganje jedne stranke s mišljenjem nezavisnog odvjetnika, bez obzira na to kakva pitanja u njemu razmatra, ne može biti samo po sebi razlog koji bi opravdavao ponovno otvaranje usmenog postupka (presuda od 28. veljače 2018., mobile.de/EUIPO, C-418/16 P, EU:C:2018:128, t. 30.).

61 Međutim, Sud može u svakom trenutku, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, u skladu s člankom 83. svojeg Poslovnika odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, osobito ako smatra da stvar nije dovoljno razjašnjena ili ako stranka, nakon zatvaranja tog dijela postupka, iznese novu činjenicu koja je takve prirode da ima odlučujući utjecaj na odluku Suda, ili pak ako je u predmetu potrebno odlučiti na temelju argumenta o kojem se nije raspravljalo među strankama ili zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta Suda Europske unije.

62 To u ovom predmetu nije slučaj. Naime, s jedne strane, o žalbenim razlozima i argumentima koje su žalitelji iznijeli u prilog svojim žalbama u predmetima C-603/18 P i C-604/18 P raspravljalo se tijekom pisanog i usmenog dijela postupka. S druge strane, valja istaknuti to da se na zahtjev Suda koji je smatrao da se u žalbama koje je Vijeće podnijelo u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P pojavljuje novo pravno pitanje, u smislu članka 20. stavka 5. Statuta Suda Europske unije, nezavisni odvjetnik u svojem mišljenju usredotočio na ocjenu argumenata koje su stranke iznijele u okviru navedenih žalbi, što ne dovodi u pitanje ocjenu od strane Suda argumenata koje su žalitelji tijekom navedenih dijelova postupka mogli iznijeti u okviru svojih žalbi u predmetima C-603/18 P i C-604/18 P te, protivno onomu što tvrde žalitelji, isključuje mogućnost da je nezavisni odvjetnik pogrešno protumačio te iste argumente zato što ih u svojem mišljenju nije ispitao. Stoga Sud smatra, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da je stvar dovoljno razjašnjena različitim argumentima o kojima se pred njim raspravljalo na odgovarajući način.

63 S obzirom na prethodna razmatranja, nema potrebe za određivanjem ponovnog otvaranja usmenog dijela postupka.

Žalbe Vijeća u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P

Argumentacija stranaka

64 U prilog svojim žalbama Vijeće ističe samo jedan žalbeni razlog koji se temelji na tome da je Opći sud pogrešno protumačio sudsku praksu koja se odnosi na pretpostavke za dopuštenost tužbe zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti.

65 U okviru tog žalbenog razloga Vijeće u biti tvrdi da se, suprotno onomu što je Opći sud presudio u točki 113. prve pobijane presude i u točki 109. druge pobijane presude, Euroskupina ne može smatrati „institucijom” u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a.

66 U tom pogledu Vijeće smatra, kao prvo, da je Opći sud pojasnio zaključak do kojeg je Sud došao u točki 61. svoje presude od 20. rujna 2016., Mallis i dr./Komisija i ESB (C-105/15 P do C-109/15 P, EU:C:2016:702), prema kojem se Euroskupina ne može smatrati sastavom Vijeća ni „tijelom, uredom ili agencijom Unije” u smislu članka 263. UFEU-a.

67 Kao drugo, Vijeće, pozivajući se na presudu od 10. travnja 2002., Lamberts/Ombudsman (T-209/00, EU:T:2002:94, t. 49.) podsjeća na to da – iako pojam „institucija” u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a ne obuhvaća samo institucije izričito navedene u članku 13. UEU-a nego i sva druga tijela, urede i agencije Unije koji ispunjavaju dva uvjeta, odnosno koji su osnovani Ugovorima, s jedne strane, te čija je namjena doprinositi ostvarivanju ciljeva Unije, s druge strane – Euroskupina međutim ne ispunjava prvi od tih dvaju kriterija.

68 U tom pogledu, Općem sudu prije svega prigovara to što je u točki 113. prve pobijane presude i u točki 109. druge pobijane presude naveo da je Euroskupina „subjekt Unije koji je formalno osnovan Ugovorima” iako je riječ o neformalnom sastanku ministara država članica čija je valuta euro, čija je jedina funkcija raspravljati o pitanjima koja se odnose na posebne odgovornosti koje ministri dijele u pogledu jedinstvene valute. Nadalje, Euroskupina nije uspostavljena člankom 137. UFEU-a i Protokolom br. 14, nego je jednostavno priznata. Naposljetku, Vijeće ističe da Opći sud nije ustanovio nikakvu nadležnost koja bi Euroskupini bila dodijeljena Ugovorima niti je utvrdio da ona ima vlastitu pravnu osobnost.

69 Kad je riječ o drugom kriteriju, Vijeće priznaje da sastanci Euroskupine stvarno pridonose ostvarivanju ciljeva Unije, ali naglašava da se u članku 119. stavku 2. UFEU-a i članku 3. UEU-a nigdje ne spominje Euroskupina kao subjekt.

70 Kao treće, Vijeće odbacuje bojazan koju je Opći sud izrazio u točki 114. prve pobijane presude i u točki 110. druge pobijane presude, da bi nepriznavanje mogućnosti podnošenja tužbe zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti protiv Euroskupine dovelo do nastanka pravne praznine u području djelotvorne sudske zaštite, koja je kao načelo utvrđena u članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a.

71 U tom pogledu Vijeće, kao prvo, citirajući presudu od 20. rujna 2016., Ledra Advertising i dr./Komisija i ESB (C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, t. 55.) podsjeća na to da Komisija može biti odgovorna za zakonitost akata ESM-a. Kao drugo, Vijeće ističe da, kao što je to Opći sud priznao u točki 238. prve pobijane presude i u točki 237. druge pobijane presude, dopuštenost tužbe zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti u određenim slučajevima može biti uvjetovana iscrpljivanjem nacionalnih pravnih sredstava za poništenje odluke nacionalnog tijela, uz pretpostavku da ta nacionalna pravna sredstva osiguravaju djelotvornu zaštitu zainteresiranih osoba na način da je na temelju njih moguće ostvariti naknadu navodno pretrpljene štete. Vijeće ističe, kao treće, da Sud u skladu s člankom 7. Uredbe (EU) br. 472/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o jačanju gospodarskog i proračunskog nadzora država članica europodručja koje su u poteškoćama ili kojima prijete ozbiljne poteškoće u odnosu na njihovu financijsku stabilnost (SL 2013., L 140, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 10., svezak 6., str. 90.) može nadzirati akte Vijeća koji prethode sadržaju uvjeta ESM-a i nagovještavaju ga. Kao četvrto i posljednje, Vijeće se poziva na točku 66. mišljenja nezavisnog odvjetnika M. Watheleta u spojenim predmetima Mallis i dr./Komisija i ESB (C-105/15 P do C-109/15 P, EU:C:2016:294), iz koje proizlazi da bi nepostojanje izravnog pravnog sredstva protiv Euroskupine bilo protivno načelu djelotvorne sudske zaštite samo kad bi Euroskupini Ugovorima bila dodijeljena ovlast usvajanja akata koji proizvode obvezujuće pravne učinke prema trećima. Međutim, to nije slučaj s obzirom na to da je Euroskupina, prema mišljenju Vijeća, forum za raspravu, a ne tijelo koje donosi odluke.

72 Na raspravi pred Sudom Vijeće je dodalo da načelo djelotvorne sudske zaštite nije kriterij za utvrđivanje nadležnosti sudova Unije koji nije obuhvaćen izrazima iz Ugovorâ.

73 Komisija tvrdi da članci 263. i 340. UFEU-a imaju isto područje primjene *ratione personae*. U tom pogledu ističe da Opći sud nije naveo nijednu presudu kojom je utvrđeno da se akti odnosno postupanja subjekta čiji akti ne mogu biti predmet tužbe za poništenje, s druge strane, mogu osporavati u okviru tužbe zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti.

74 Tužitelji u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P osporavaju osnovanost jedinog žalbenog razloga koji je istaknulo Vijeće. Oni tvrde, kao prvo, da tvrdnja Suda iz točke 61. presude od 20. rujna 2016., Mallis i dr./Komisija i ESB (C-105/15 P do C-109/15 P, EU:C:2016:702) prema kojoj se Euroskupina ne može smatrati „tijelom, uredom ili agencijom Unije" u smislu članka 263. UFEU-a nije relevantna jer se ta presuda odnosila na dopuštenost tužbe za poništenje protiv Euroskupine, koja je pravno sredstvo različito od tužbe zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti predviđene člankom 340. drugim stavkom UFEU-a.

75 Kao drugo, tužitelji u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P osporavaju argument prema kojem Euroskupina nije osnovana Ugovorima iako je njezino postojanje formalizirano Ugovorom iz Lisabona kojim je Protokol br. 14 priložen UFEU-u.

76 Kao treće, Euroskupina nije samo forum za neformalnu raspravu, nego izvršava odgovornosti u vezi s oblikovanjem gospodarske i proračunske politike Unije.

77 Kao četvrto i posljednje, tužitelji u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P tvrde da bi nepostojanje mogućnosti utvrđivanja odgovornosti Unije za akte Euroskupine dovelo do povrede temeljnog prava na djelotvornu sudsku zaštitu, kako je zajamčeno u članku 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

Ocjena Suda

78 Na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a, Unija je u području izvanugovorne odgovornosti, u skladu s općim načelima koja su zajednička pravima država članica, dužna naknaditi svaku štetu koju njezine institucije ili službenici prouzroče pri obavljanju svojih dužnosti.

79 Uspostavljanje Unijine izvanugovorne odgovornosti u smislu te odredbe uvjetovano je ispunjenjem skupine pretpostavki, odnosno postupanje prigovoreno instituciji Unije mora biti nezakonito, šteta mora biti stvarna te između postupanja te institucije i navodne štete mora postojati uzročna veza (presuda od 20. rujna 2016., Ledra Advertising i dr./Komisija i ESB, C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, t. 64. i navedena sudska praksa).

80 Pojam „institucija" u smislu navedene odredbe ne obuhvaća samo institucije Unije navedene u članku 13. stavku 1. UEU-a, nego i sva druga tijela, urede i agencije Unije koji su osnovani Ugovorima, ili na temelju njih, i čija je namjena doprinositi ostvarivanju ciljeva Unije (vidjeti u tom smislu presudu od 2. prosinca 1992., SGEEM i Etroy/EIB, C-370/89, EU:C:1992:482, t. 13. do 16.).

81 U ovom slučaju Opći je sud podsjetio na tu sudsku praksu u točkama 82., 106. i 112. prve pobijane presude kao i u točkama 78., 102. i 108. druge pobijane presude. U skladu s navedenom sudskom praksom taj sud je u točki 113. prve pobijane presude i u točki 109. druge pobijane presude presudio da je Euroskupina subjekt Unije osnovan Ugovorima, čija je namjena doprinositi ostvarivanju ciljeva Unije. Do tog je zaključka došao na temelju analize teksta članka 137. UFEU-a i Protokola br. 14, provedene u tim istim točkama pobijanih presuda, iz koje proizlazi, s jedne strane, da se njima predviđa, među ostalim, postojanje, sastav, postupovna pravila i funkcioniranje Euroskupine te, s druge strane, da se taj subjekt sastaje radi raspravljanja o pitanjima koja su na temelju članka 119. stavka 2. UFEU-a obuhvaćena aktivnostima Unije za potrebe ciljeva utvrđenih u članku 3. UEU-a, među kojima je uspostava ekonomske i monetarne unije čija je valuta euro.

82 U okviru jedinog žalbenog razloga istaknutog u prilog svojim žalbama Vijeće ne osporava kriterije koji su u sudskoj praksi, navedenoj u točki 80. ove presude, utvrđeni za ocjenu dopuštenosti tužbe zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti.

83 Međutim, Vijeće smatra da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je u točki 113. prve pobijane presude i u točki 109. druge pobijane presude smatrao da Euroskupina ispunjava prvi od navedenih kriterija, koji se odnosi na to da tuženi subjekt mora biti subjekt Unije osnovan Ugovorima, iako se člankom 137. UFEU-a i Protokolom br. 14 samo priznaje pravo državama članicama čija je valuta euro da se neformalno sastaju te se njima Euroskupini ne dodjeljuje nikakva nadležnost.

84 U tom pogledu valja istaknuti, kao prvo, da je Euroskupina formalno osnovana Rezolucijom Europskog vijeća od 13. prosinca 1997. na temelju koje se „ministri država članica čija je valuta euro mogu međusobno neformalno sastajati kako bi raspravljali o pitanjima koja se odnose na konkretne odgovornosti koje dijele u pogledu jedinstvene valute" te u skladu s kojom su „Komisija i, prema potrebi, [ESB], pozvan[i] […] da sudjeluju na sastancima". Kao što je to također istaknuo nezavisni odvjetnik, osobito u točkama 64., 65., 92., 96., 101., 103. i 106. svojeg mišljenja, Euroskupina je osmišljena kao međuvladino tijelo izvan institucionalnog okvira Unije kako bi se ministrima država članica čija je valuta euro omogućilo da razmjenjuju i usklade svoja stajališta o pitanjima koja se odnose na njihove zajedničke odgovornosti u pogledu jedinstvene valute. Ona stoga ima ulogu posrednika između državne razine i razine Unije u svrhu koordinacije ekonomskih politika država članica čija je valuta euro.

85 Točno je, kao što je to Opći sud pravilno utvrdio u točki 113. prve pobijane presude i u točki 109. druge pobijane presude, da se člankom 137. UFEU-a i Protokolom br. 14 predviđaju, među ostalim, postojanje, sastav, postupovna pravila i funkcioniranje Euroskupine.

86 Međutim, suprotno onomu što tvrde tužitelji u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P, iz tog se utvrđenja ne može zaključiti da je Euroskupina subjekt Unije osnovan Ugovorima, u smislu sudske prakse navedene u točki 80. ove presude.

87 Naime, točno je da je člankom 137. UFEU-a i Protokolom br. 14 formalizirano postojanje Euroskupine i sudjelovanje Komisije i ESB-a na njezinim sastancima. Međutim, njima ni na koji način nije izmijenjena njezina međuvladina priroda. U tom pogledu osobito valja istaknuti, kao što je to Sud već presudio, da se Euroskupinu ne može smatrati sastavom Vijeća (presuda od 20. rujna 2016., Mallis i dr./Komisija i ESB, C-105/15 P do C-109/15 P, EU:C:2016:702, t. 61.).

88 Kao drugo, kao što to izričito proizlazi iz teksta kako Rezolucije Europskog vijeća od 13. prosinca 1997. tako i iz članka 1. Protokola br. 14 te kao što je to Sud presudio u točki 61. presude od 20. rujna 2016., Mallis i dr./Komisija i ESB (C-105/15 P do C-109/15 P, EU:C:2016:702), Euroskupinu karakterizira njezina neformalna priroda koja se objašnjava, kao što je to naveo nezavisni odvjetnik u točkama 64. i 86. svojeg mišljenja, svrhom njezina osnivanja koja je ekonomskoj i monetarnoj uniji staviti na raspolaganje međuvladino sredstvo koordinacije a da se pritom ne ugrozi uloga Vijeća, koje je u središtu postupka odlučivanja na razini Unije u području ekonomije, ni neovisnost ESB-a.

89 Kao treće, valja utvrditi da Euroskupina u pravnom poretku Unije nema vlastitu nadležnost s obzirom na to da se člankom 1. Protokola br. 14 propisuje samo da se njezini sastanci po potrebi sazivaju radi raspravljanja o pitanjima koja se odnose na posebne odgovornosti koje ministri država članica čija je valuta euro dijele u pogledu jedinstvene valute, pri čemu oni te odgovornosti imaju samo zbog svoje nadležnosti na nacionalnoj razini.

90 Iz prethodno navedenog proizlazi da je Opći sud u točki 113. prve pobijane presude i u točki 109. druge pobijane presude pogrešno smatrao da je Euroskupina subjekt Unije osnovan Ugovorima i da su stoga tužitelji u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P protiv nje mogli podnijeti tužbu zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a.

91 Taj zaključak nije doveden u pitanje argumentom tih tužitelja koji se temelji na obrazloženju Općeg suda iznesenom u točki 114. prve pobijane presude i u točki 110. druge pobijane presude, koji se temelji na povredi članka 47. Povelje.

92 U tom je pogledu Opći sud u navedenim točkama pobijanih presuda smatrao da je nepostojanje mogućnosti podnošenja, na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a, tužbe zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti protiv Euroskupine protivno načelu vladavine prava u Uniji s obzirom na zahtjeve u vezi s poštovanjem načela djelotvorne sudske zaštite.

93 Međutim, važno je naglasiti da se, s obzirom na ono što je navedeno u točki 89. ove presude i činjenicu da Euroskupina ne raspolaže ovlašću sankcioniranja nepoštovanja političkih sporazuma sklopljenih unutar nje, ti sporazumi konkretiziraju i provode putem, među ostalim, akata i djelovanja institucija Unije. Pojedinci tako mogu sudovima Unije podnijeti tužbu zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti protiv Vijeća, Komisije i ESB-a na temelju akata ili postupanja koje te institucije usvajaju slijedom takvih političkih sporazuma, kao što to u ovom slučaju potvrđuju tužbe koje su tužitelji podnijeli u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P.

94 Tako je Opći sud u pobijanim presudama ocijenio dopuštenima tužbe zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti u dijelu u kojem su bile podnesene protiv Vijeća na temelju posebnih mjera koje su bile donesene u okviru trogodišnjeg programa makroekonomske prilagodbe koji je provela Republika Cipar, a koje su izričito navedene u članku 2. stavcima 4. do 15. Odluke 2013/236.

95 Isto tako, Opći je sud u istim presudama ocijenio dopuštenima tužbe tužitelja u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P u dijelu u kojem su bile podnesene protiv Komisije i ESB-a zbog njihovih navodnih nezakonitih postupanja tijekom pregovora i potpisivanja Memoranduma o razumijevanju od 26. travnja 2013. kojim je konkretiziran navedeni program makroekonomske prilagodbe.

96 U tom pogledu, kao što to proizlazi iz članka 17. stavka 1. UEU-a, Komisija „promiče opći interes Unije" i „nadzire primjenu prava Unije" (presude od 27. studenoga 2012., Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, t. 163. i od 20. rujna 2016., Ledra Advertising i dr./Komisija i ESB, C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, t. 57.). Ta institucija, stoga, u okviru svojeg sudjelovanja u aktivnostima Euroskupine, zadržava svoju ulogu zaštitnice Ugovorâ. Iz toga proizlazi da njezino eventualno nedjelovanje pri nadzoru usklađenosti političkih sporazuma sklopljenih u okviru Euroskupine s pravom Unije može dovesti do toga da se utvrdi Unijina izvanugovorna odgovornost na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a.

97 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava prilikom tumačenja i primjene članka 340. drugog stavka UFEU-a time što je u točkama 113. i 114. prve pobijane presude kao i u točkama 109. i 110. druge pobijane presude smatrao da, kako ne bi došlo do povrede načela vladavine prava u Uniji, Euroskupinu treba smatrati subjektom Unije osnovanim Ugovorima čiji akti odnosno postupanja mogu biti predmet tužbe zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti pred njezinim sudovima.

98 Slijedom toga, valja prihvatiti žalbe Vijeća i ukinuti pobijane presude u dijelu u kojem se njima odbijaju prigovori nedopuštenosti koje je ta institucija istaknula u mjeri u kojoj se odnose na tužbe tužitelja u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P usmjerene protiv Euroskupine.

O protužalbama Vijeća u predmetima C-603/18 P i C-604/18 P

Argumentacija stranaka

99 U potporu svojim protužalbama Vijeće, kojemu se pridružuje Komisija, iznosi svoj jedini žalbeni razlog, koji se temelji na tome da je Opći sud u točkama 181. i 191. prve pobijane presude kao i u točkama 180. i 190. druge pobijane presude pogrešno smatrao, s jedne strane, da je Vijeće člankom 2. stavkom 6. točkom (b) Odluke 2013/236 od ciparskih vlasti zahtijevalo zadržavanje na snazi ili nastavak provedbe mjere koja se sastoji od pretvaranja neosiguranih depozita BoC-a u dionice i, s druge strane, da navedene vlasti nisu raspolagale nikakvom marginom prosudbe da odustanu od tog pretvaranja. Naime, prema mišljenju Vijeća, takvo je tumačenje protivno sudskoj praksi koja se odnosi na dopuštenost tužbe zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti kojom se pobija akt ili postupanje kojim nacionalno tijelo osigurava primjenu propisa Unije, pri čemu se u skladu s tom sudskom praksom zahtijeva ispunjenje dvaju kumulativnih uvjeta.

100 Kad je riječ o prvom uvjetu, odnosno da se donošenje predmetne mjere mora zahtijevati aktom Unije koji je pravno obvezujući za državu članicu, Vijeće najprije ističe da je ta mjera bila donesena prije Odluke 2013/236.

101 Nadalje, Vijeće tvrdi da bi žalitelji pretrpjeli istu štetu da nije bilo te odluke i da se zahtjev za zadržavanje na snazi ili nastavak provedbe navedene mjere može pripisati samo ciparskim vlastima. Obveza provedbe neovisnog vrednovanja imovine Laïkija i BoC-a, predviđena člankom 2. stavkom 6. točkom (b) Odluke 2013/236, pretpostavlja, ali ne nameće, pretvaranje neosiguranih depozita BoC-a u dionice.

102 Naposljetku, Vijeće ističe da je Odluka 2013/236 bila dio zajedničke prakse uspostavljene nakon početka krize europodručja prema kojoj se uvjetovanje financijske pomoći koja se dodjeljuje državi članici čija je valuta euro povezuje s odlukama koje Vijeće donosi na temelju članka 136. UFEU-a, čime se jamči dosljednost između međuvladina i Unijina područja djelovanja.

103 Kad je riječ o drugom uvjetu, odnosno da nacionalna tijela ne smiju raspolagati nikakvom marginom prosudbe pri provedbi propisa Unije, Vijeće tvrdi da taj uvjet u ovom slučaju nikako nije bio ispunjen. U tom pogledu Vijeće prigovara Općem sudu to što je u točkama 186. do 188. prve pobijane presude kao i u točkama 185. do 187. druge pobijane presude smatrao da ciparske vlasti nisu raspolagale marginom prosudbe da odustanu od pretvaranja neosiguranih depozita BoC-a u dionice jer je Odluka 2013/236 za Republiku Cipar bila obvezujuća te je imala pravno obvezujuće učinke. Na taj način rasuđivanje Općeg suda drugi uvjet čini suvišnim s obzirom na prvi uvjet, kako je naveden u točki 100. ove presude, te sadržava proturječje s obzirom na to da je Opći sud u točki 178. prve pobijane presude kao i u točki 177. druge pobijane presude smatrao da je navedenom Odlukom 2013/236 ciparskim vlastima ostavljena margina prosudbe za utvrđivanje detaljnih pravila koja se njezinim člankom 2. stavkom 6. točkom (b) zahtijevaju za pripajanje Laïkija BoC-u.

104 Usto, Vijeće tvrdi da u prilog postojanja margine prosudbe ciparskih vlasti kad je riječ o provedbi pretvaranja neosiguranih depozita BoC-a u dionice govori to da je članak 2. stavak 6. točka (b) Odluke 2013/236 sročen na općenit način te da ne sadržava nikakva detaljna pravila za to pretvaranje.

105 Žalitelji smatraju da su protužalbe Vijeća nedopuštene jer se njima zapravo traži nova ocjena činjenica te da su, u svakom slučaju, neosnovane. Konkretno, člankom 2. stavkom 6. točkom (b) Odluke 2013/236 ciparskim vlastima se zabranjuje da odustanu od pretvaranja neosiguranih depozita BoC-a u dionice jer bi u protivnom došlo do povrede precizno utvrđene obveze dovršetka provedbe navedenog pretvaranja utvrđene tom odredbom kao i obvezujućeg karaktera Odluke 2013/236.

Ocjena Suda

106 Valja podsjetiti na to da se, prema ustaljenoj sudskoj praksi, odredbama članka 268. u vezi s člankom 340. drugim stavkom UFEU-a sudu Unije daje nadležnost samo kako bi se naknadila šteta koju institucije Unije ili njihovi službenici prouzroče pri obavljanju svojih dužnosti, odnosno kako bi se naknadila šteta koja može dovesti do Unijine izvanugovorne odgovornosti. S druge strane, šteta koju prouzroče nacionalna tijela može dovesti do odgovornosti samo tih nacionalnih tijela te nacionalni sudovi zadržavaju isključivu nadležnost za osiguranje njezine naknade (presuda od 7. srpnja 1987., L'Étoile commerciale i CNTA/Komisija, 89/86 i 91/86, EU:C:1987:337, t. 17. i navedena sudska praksa).

107 Iz toga slijedi da, kako bi se utvrdilo je li nadležan sud Unije, valja provjeriti potječe li nezakonitost istaknuta u prilog zahtjevu za naknadu štete stvarno od institucije Unije te da se ona ne može pripisati nacionalnom tijelu.

108 Opći sud upravo je s obzirom na ta načela, na koja se pravilno podsjeća u točkama 83. i 84. prve pobijane presude kao i u točkama 79. i 80. druge pobijane presude, među ostalim ispitao je li Vijeće člankom 2. stavkom 6. točkom (b) Odluke 2013/236 od ciparskih vlasti zahtijevalo da zadrže na snazi ili nastave provoditi mjere pripajanja Laïkija i pretvaranja neosiguranih depozita BoC-a u dionice te, po potrebi, je li na temelju te odredbe Republika Cipar u tom pogledu raspolagala marginom prosudbe.

109 Najprije valja podsjetiti na to da je navedenom odredbom propisano da se programom makroekonomske prilagodbe za Republiku Cipar predviđa „uspostava neovisnog vrednovanja imovine [BoC-a] i [Laïkija] i brzo priključenje [Laïkijeve] djelatnosti […] [BoC-u]. To se vrednovanje provodi brzo kako bi se omogućilo pretvaranje depozita u dionice u [BoC-u]".

110 U okviru ispitivanja članka 2. stavka 6. točke (b) Odluke 2013/236 Opći sud je, kao prvo, u točki 180. prve pobijane presude i u točki 179. druge pobijane presude istaknuo da se tom odredbom „zahtijeva da se neovisno vrednovanje imovine [predmetnih] banaka napravi u roku koji omogućava da se to pretvaranje provede" i da „iz te odredbe implicitno, ali nužno" proizlazi da ciparske vlasti ne mogu „odustati od [navedenog] pretvaranja". Iz toga je u točki 181. prve pobijane presude i u točki 180. druge pobijane presude zaključio da je „Vijeće [navedenim] člankom 2. stavkom 6. točkom (b) Odluke 2013/236 zahtijevalo da Republika Cipar zadrži na snazi ili nastavi provoditi [pretvaranje neosiguranih depozita BoC-a u dionice]".

111 Općem sudu se ne može prigovoriti da je u odlomcima pobijanih presuda navedenim u prethodnoj točki počinio ikakvu pogrešku u ocjeni. Naime, kao prvo, iz samog teksta članka 2. stavka 6. točke (b) Odluke 2013/236 proizlazi da su vrednovanje imovine BoC-a i pretvaranje neosiguranih depozita BoC-a u dionice tehnički povezane operacije u smislu da je to vrednovanje, koje je namijenjeno utvrđivanju prosječne cijene dionice koju bi deponenti primili umjesto svojih depozita, propisano isključivo u svrhu tog pretvaranja.

112 Kao drugo, suprotno onomu što tvrdi Vijeće, nevažno je to što je Odluka 2013/236 donesena nakon donošenja mjere pretvaranja neosiguranih depozita BoC-a u dionice s obzirom na to da, kao što je to Opći sud pravilno istaknuo u točkama 157., 159. i 160. prve pobijane presude kao i u točkama 156., 158. i 159. druge pobijane presude, iako se ne može smatrati da je Vijeće zahtijevalo donošenje navedene mjere, ipak valja provjeriti je li ta institucija donošenjem Odluke 2013/236 obvezala Republiku Cipar da tu mjeru zadrži na snazi ili je nastavi provoditi, što je bio slučaj, kao što je to Opći sud zaključio u točki 181. prve pobijane presude i točki 180. druge pobijane presude.

113 Stoga se ne može prihvatiti argumentacija Vijeća kojom se osporava ocjena Općeg suda sadržana u točkama 180. i 181. prve pobijane presude kao i u točkama 179. i 180. druge pobijane presude.

114 Kao drugo, Opći sud je u točkama 183. do 190. prve pobijane presude kao i u točkama 182. do 189. druge pobijane presude provjerio je li Republika Cipar raspolagala marginom prosudbe da se oslobodi zahtjeva da zadrži na snazi ili nastavi provoditi pretvaranje neosiguranih depozita BoC-a u dionice. U tom pogledu u točkama 186. i 187. prve pobijane presude kao i u točkama 185. i 186. druge pobijane presude Opći je sud najprije pojasnio da je Odluka 2013/236 u cijelosti obvezujuća za Republiku Cipar u svim svojim elementima, uključujući njezin članak 2. stavak 6. točku (b), s obzirom na to da su njezine odredbe u potpunosti kategorički oblikovane. Nadalje, u točki 188. prve pobijane presude i u točki 187. druge pobijane presude istaknuo je da je navedena odluka bila namijenjena stvaranju pravno obvezujućih učinaka. Naposljetku, u točkama 189. i 190. prve pobijane presude kao i u točkama 188. i 189. druge pobijane presude Opći sud je istaknuo da je Vijeće u odgovoru na mjere upravljanja postupkom navelo da je Odluka 2013/236 bila dio zajedničke prakse uspostavljene nakon početka krize europodručja prema kojoj se uvjetovanje financijske pomoći dodijeljene državi članici čija je valuta euro povezuje s odlukama koje Vijeće donosi na temelju članka 136. UFEU-a, čime se jamči dosljednost između međuvladina i Unijina područja djelovanja. Na temelju toga je u točki 191. prve pobijane presude i u točki 190. druge pobijane presude zaključio da Republika Cipar nije raspolagala nikakvom marginom prosudbe za odustajanje od pretvaranja neosiguranih depozita BoC-a u dionice.

115 Kao što to Vijeće pravilno tvrdi, prilikom tog rasuđivanja počinjena je pogreška koja se tiče prava.

116 Naime, budući da se člankom 2. stavkom 6. točkom (b) Odluke 2013/236 samo općenito zahtijeva da ciparske vlasti zadrže ili nastave provoditi tu konverziju a da za tu operaciju ni na koji način nisu definirana detaljna pravila, Opći sud je u točkama 183. do 191. prve pobijane presude i u točkama 182. do 190. druge pobijane presude pogrešno zaključio da te vlasti nisu raspolagale nikakvom marginom prosudbe kad je riječ o utvrđivanju takvih pravila, konkretno za utvrđivanje broja i vrijednosti dionica koje treba dodijeliti deponentima BoC-a u zamjenu za njihove neosigurane depozite u toj banci.

117 Iz toga slijedi da obrazloženje iz navedenih točaka pobijanih presuda sadržava očitu pogrešku u ocjeni koja može dovesti do ukidanja pobijanih presuda u dijelu u kojem se njima odbijaju prigovori nedopuštenosti koje je Vijeće istaknulo u vezi s člankom 2. stavkom 6. točkom (b) Odluke 2013/236.

118 S obzirom na sva prethodna razmatranja, protužalbe valja prihvatiti.

Žalbe žaliteljâ u predmetima C-603/18 P i C-604/18 P

119 U prilog svojim žalbama žalitelji ističu osam žalbenih razloga.

Prvi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

120 U okviru prvog žalbenog razloga žalitelji u biti prigovaraju zbog niza pogrešaka ili iskrivljavanja dokaza koje je Opći sud navodno počinio u točkama 115. do 118., 127. i 132. prve pobijane presude kao i u točkama 111. do 114., 123. i 128. druge pobijane presude time što je presudio, s jedne strane, da se u izjavi Euroskupine od 25. ožujka 2013. nije zahtijevalo da Republika Cipar donese uredbe iz točaka 20. do 24. ove presude i, s druge strane, da su sporazum među predstavnicima država članica čija je valuta euro, u skladu s kojim će se Republici Cipru dodijeliti IFP samo ako donese mjere predviđene navedenim uredbama (sporazum o uvjetima), sklopili ministri financija država članica čija je valuta euro kao članovi Vijeća guvernera ESM-a, a ne kao članovi Euroskupine.

121 Vijeće i Komisija smatraju da je taj razlog nedopušten te, u svakom slučaju, neosnovan.

Ocjena Suda

122 Valja istaknuti da se taj prvi žalbeni razlog, poput ocjena Općeg suda koje se u okviru njega kritiziraju, temelji na pretpostavci iz točke 113. prve pobijane presude i točke 109. druge pobijane presude prema kojoj je Euroskupina subjekt Unije osnovan Ugovorima, čiji akti i postupanja mogu dovesti do Unijine izvanugovorne odgovornosti na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a. Međutim, kao što to proizlazi iz ispitivanja žalbi Vijeća u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P, ta pretpostavka sadržava pogrešku koja se tiče prava. Slijedom toga, prvi žalbeni razlog ne može se nikako prihvatiti.

Drugi, treći i četvrti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

123 U okviru drugog, trećeg i četvrtog žalbenog razloga, koje valja ispitati zajedno, žalitelji u biti prigovaraju Općem sudu da je počinio pogreške koje se tiču prava odnosno pogreške u ocjeni te da je iskrivio ESB-ovo priopćenje za medije od 21. ožujka 2013., pregovaranje i sklapanje Memoranduma o razumijevanju od 26. travnja 2013., „Komisijine zaključke da su mjere koje su donijele ciparske vlasti bile u skladu s uvjetima”, odobrenje Komisije i ESB-a za isplatu raznih obroka IFP-a Republici Cipru, izjave Euroskupine od 12. travnja, 13. svibnja i 13. rujna 2013. te Odluku 2013/236.

124 Konkretno, oni osporavaju to da je Opći sud, nakon analize tih dokaza, mogao doći do zaključka da tuženici nisu od ciparskih vlasti zahtijevali da donesu mjere predviđene uredbama navedenima u točkama 20. do 24. ove presude iako su, među ostalim, različiti akti i postupanja tuženikâ dio „slijeda” u kojem je svaki od tih akata i postupanja nužan uvjet za to da Republika Cipar zadrži na snazi ili nastavi provoditi te mjere i čini usklađeno djelovanje tuženika.

125 Osim toga, žalitelji ističu da, na temelju članka 14.4. Protokola (br. 4) o Statutu Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke, priloženog UEU-u i UFEU-u (u daljnjem tekstu: Statut ESB-a), ovlast te institucije da okonča ELA-u znači da njezina dodjela nije u isključivoj nadležnosti nacionalne središnje banke, tako da je ESB u priopćenju za medije te institucije od 21. ožujka 2013. od ciparskih vlasti zahtijevao da donesu mjere iz prethodne točke.

126 Tuženici osporavaju argumentaciju žalitelja.

Ocjena Suda

127 Iz članka 256. UFEU-a, članka 58. prvog stavka Statuta Suda Europske unije, članka 168. stavka 1. točke (d) i članka 169. Poslovnika Suda proizlazi da se u žalbi moraju jasno navesti osporavani dijelovi presude čije se ukidanje traži te pravni argumenti koji posebno podupiru taj zahtjev. Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda tom zahtjevu ne udovoljava žalba u kojoj se samo ponavljaju razlozi i argumenti koji su već izneseni pred Općim sudom, u kojoj se čak ne navodi ni argumentacija kojom se konkretno identificira pogreška koja se tiče prava koju navodno sadržava pobijana presuda. Naime, takva žalba u stvarnosti čini zahtjev za preispitivanje tužbe podnesene Općem sudu, što nije u nadležnosti Suda (vidjeti, među ostalim, presudu od 4. srpnja 2000., Bergaderm i Goupil/Komisija, C-352/98 P, EU:C:2000:361, t. 35. i rješenje od 27. svibnja 2020., Paix et justice pour les juifs séfarades en Israël/Komisija i Vijeće Europe, C-798/19 P, neobjavljeno, EU:C:2020:389, t. 10. i 11. i navedenu sudsku praksu).

128 Osim toga, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Sud nije nadležan utvrđivati činjenice niti, osim iznimno, ispitivati dokaze koje je Opći sud prihvatio u prilog tim činjenicama (vidjeti u tom smislu presude od 8. svibnja 2003., T. Port/Komisija, C-122/01 P, EU:C:2003:259, t. 27. i od 25. listopada 2007., Komninou i dr./Komisija, C-167/06 P, neobjavljenu, EU:C:2007:633, t. 40.). Ta ocjena elemenata podnesenih Općem sudu, osim u slučaju njihova iskrivljavanja, ne čini pravno pitanje koje, kao takvo, podliježe nadzoru Suda (vidjeti, među ostalim, presudu od 28. svibnja 1998., New Holland Ford/Komisija, C-8/95 P, EU:C:1998:257, t. 26.).

129 U ovom slučaju valja, kao prvo, istaknuti da argumentaciju koju su iznijeli žalitelji u okviru drugog, trećeg i četvrtog žalbenog razloga, u dijelu u kojem se odnosi na izjave Euroskupine od 12. travnja, 13. svibnja i 13. rujna 2013., treba odbiti kao bespredmetnu zbog razloga navedenih u točki 122. ove presude.

130 Kao drugo, valja utvrditi da se, pod izgovorom argumentacije koja se temelji na tome da je Opći sud iskrivio činjenice i dokaze, u okviru tog drugog, trećeg i četvrtog žalbenog razloga u biti ponavlja argumentacija koju su žalitelji iznijeli pred Općim sudom, prema kojoj su akti i postupanja tuženikâ dio „slijeda”, te se njima stoga od Suda zahtijeva da ponovno ocijeni tu argumentaciju, što nije u njegovoj nadležnosti.

131 Kao treće, u dijelu u kojem se argumentacija žaliteljâ odnosi na Komisijine pregovore i sklapanje Memoranduma o razumijevanju od 26. travnja 2013., „Komisijine zaključke da su mjere koje su donijele ciparske vlasti bile u skladu s uvjetima” te na odobrenje Komisije i ESB-a za isplatu raznih obroka IFP-a Republici Cipru, valja podsjetiti na to da, kao što je to pravilno presudio Opći sud u točkama 167. do 169. prve pobijane presude i u točkama 166. do 168. druge pobijane presude, zadaće koje su Komisiji i ESB-u dodijeljene u okviru Ugovora o ESM-u ne podrazumijevaju nikakvu ovlast vlastitog odlučivanja tako da aktivnosti koje te dvije institucije obavljaju u okviru tog ugovora obvezuju isključivo ESM (presuda od 20. rujna 2016., Ledra Advertising i dr./Komisija i ESB, C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, t. 53. i sudska praksa).

132 Iz toga slijedi da Opći sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava kada je smatrao da se akti navedeni u prethodnoj točki ove presude ne mogu pripisati Komisiji i ESB-u, nego ESM-u, a da pritom nije prejudicirao, kao što to proizlazi iz točaka 201. do 204. prve pobijane presude i točaka 200. do 203. druge pobijane presude, jesu li Komisija i ESB, u okviru procesa pregovora i sklapanja Memoranduma o razumijevanju od 26. travnja 2013. odnosno u okviru nadzora primjene mjera koje su donijele ciparske vlasti, postupali nezakonito u vezi s provjerom poštovanja prava Unije, što bi moglo dovesti do Unijine izvanugovorne odgovornosti.

133 Kao četvrto, kad je riječ o pozivanju na članak 14.4. Statuta ESB-a kako bi se dokazalo da je ta institucija u okviru dodjele ELA-e od ciparskih vlasti zahtijevala donošenje mjera iz točke 124. ove presude, valja istaknuti da se tim argumentom samo ponavlja argumentacija iznesena pred Općim sudom, koju je potonji odbio nakon što ju je detaljno ispitao u točkama 134. do 155. prve pobijane presude i u točkama 130. do 151. druge pobijane presude. U skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 127. ove presude, takav argument stoga treba odbaciti kao nedopušten.

134 Kao peto, kad je riječ o Odluci 2013/236 te, konkretnije, pripajanju Laïkija BoC-u navedenom u članku 2. stavku 6. točki (b) te odluke, Opći sud nije počinio pogrešku kada je u točki 178. prve pobijane presude i u točki 177. druge pobijane presude presudio da u toj odredbi nisu utvrđena detaljna pravila za provedbu te mjere tako da su ciparske vlasti raspolagale barem širokom marginom prosudbe za utvrđivanje tih detaljnih pravila.

135 S obzirom na prethodno navedeno, drugi, treći i četvrti žalbeni razlog treba odbiti.

Peti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

136 U okviru petog žalbenog razloga žalitelji tvrde da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je u točki 218. prve pobijane presude i u točki 217. druge pobijane presude smatrao da su njihove tužbe nedopuštene u dijelu u kojem se odnose na sanaciju Laïkija vlastitim sredstvima jer su u tom pogledu jedino tvrdili da su zbog mjera koje su donijele ciparske vlasti dionice Laïkija bile „poništene” bez financijske naknade odnosno da je njihova ekonomska vrijednost bila „u potpunosti ugašena” a da pritom nisu utvrdili nikakvu vezu između nezakonitosti koju sadržava Odluka 2013/236 i štete na koju se pozivaju niti pojasnili na koji je način Vijeće uključeno u nastanak te štete.

137 Najprije, iz priloga izjavi Euroskupine od 25. ožujka 2013. i iz uvodne izjave 5. Odluke 2013/236 jasno proizlazi da su Laïkijevi dioničari bili prisiljeni snositi teret financiranja spašavanja te institucije, teret koji se može smatrati jednakovrijednim sanaciji vlastitim sredstvima.

138 Žalitelji zatim tvrde da je obrazloženje Općeg suda tako sadržano u točki 218. prve pobijane presude i u točki 217. druge pobijane presude u proturječju s time što se sam Opći sud, u točki 506. prve pobijane presude i u točki 505. druge pobijane presude, pozvao na „sanaciju predmetnih banaka vlastitim sredstvima”.

139 Komisija osporava argumentaciju žaliteljâ.

Ocjena Suda

140 Najprije, argument koji su žalitelji istaknuli u pogledu sadržaja priloga izjavi Euroskupine od 25. ožujka 2013. valja odbiti kao bespredmetan zbog razloga navedenih u točki 122. ove presude.

141 Nadalje, kad je riječ o uvodnoj izjavi 5. Odluke 2013/236, valja utvrditi da žalitelji, koji se ne pozivaju ni na kakvo iskrivljavanje te uvodne izjave, u biti žele dobiti njezinu novu ocjenu, što, kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točkama 127. i 128. ove presude, nije u nadležnosti Suda.

142 Naposljetku, kad je riječ o navodnoj proturječnosti obrazloženja pobijanih presuda na koju se pozivaju žalitelji, valja podsjetiti na to da je pitanje je li obrazloženje presude Općeg suda proturječno pravno pitanje koje se kao takvo može postaviti u okviru žalbe (presuda od 16. srpnja 2009., Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisija, C-385/07 P, EU:C:2009:456, t. 71. i navedena sudska praksa).

143 Međutim, valja utvrditi da u ovom slučaju ne postoji nikakvo proturječje između točke 218. i točke 506. prve pobijane presude kao ni između točke 217. i točke 505. druge pobijane presude koje bi moglo dovesti do ukidanja tih presuda.

144 Naime, s jedne strane, iz točke 218. prve pobijane presude i točke 217. druge pobijane presude proizlazi da je Opći sud utvrdio da se u uredbama navedenima u točkama 20. do 24. ove presude ne predviđa da Laïkijeve dionice budu predmet mjere sanacije vlastitim sredstvima. Žalitelji pak ne osporavaju to da se u tim uredbama predviđa samo prodaja Laïkijevih podružnica s poslovnim nastanom u Grčkoj, prijenos određenih dijelova Laïkijeve imovine i obveza BoC-u i dodjela 18 % novog temeljnog kapitala BoC-a Laïkiju te da se stoga ne propisuje nikakva mjera sanacije vlastitim sredstvima kad je riječ o Laïkijevim dioničarima. S druge strane, u točki 506. prve pobijane presude i točki 505. druge pobijane presude pak se navodi da je, prema izvješću MMF-a iz svibnja 2013., nužnost razlikovanja solventnih od insolventnih banaka bila jedan od razloga zbog kojih je sanaciji vlastitim sredstvima Laïkija i BoC-a dana prednost pred izvanrednim davanjem na osigurane i neosigurane depozite koji su povjereni svim ciparskim bankama. Ta se općenita tvrdnja stoga ne odnosi konkretno na navedene uredbe koje je Opći sud izričito analizirao u točki 218. prve pobijane presude i u točki 217. druge pobijane presude tako da mu se ne može prigovoriti da je njegovo rasuđivanje na bilo koji način proturječno.

145 U svakom slučaju, argumentacija žaliteljâ ne može dovesti u pitanje utvrđenje Općeg suda iz točke 218. prve pobijane presude i točke 217. druge pobijane presude o tome da u tužbi podnesenoj u prvostupanjskom postupku nije bilo pojašnjeno na koji je način Vijeće donošenjem Odluke 2013/236 bilo uključeno u nastanak štete koju su pretrpjeli Laïkijevi dioničari.

146 Slijedom toga, peti žalbeni razlog treba odbiti.

Šesti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

147 U okviru šestog žalbenog razloga, koji je podijeljen na tri dijela, žalitelji u biti tvrde da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je isključio postojanje povrede njihova prava na vlasništvo koja se može pripisati aktima i postupanjima institucija Unije.

148 U okviru prvog dijela tog žalbenog razloga, koji se odnosi na BoC-ovo preuzimanje osiguranih depozita Laïkija i zadržavanje neosiguranih depozita u Laïkiju, pretvaranje 37,5 % neosiguranih depozita BoC-a u dionice kao i privremeno zamrzavanje drugog dijela tih neosiguranih depozita, žalitelji najprije ističu da je Sud u svojoj presudi od 20. rujna 2016., Ledra Advertising i dr./Komisija i ESB (C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701) ispitao samo točke 1.23 do 1.27 Memoranduma o razumijevanju od 26. travnja 2013.

149 Nadalje, žalitelji osporavaju ocjenu Općeg suda iz točke 285. prve pobijane presude i točke 284. druge pobijane presude prema kojoj su ograničenja prava na vlasništvo bila predviđena zakonom iako, kao prvo, Unija prilikom donošenja predmetnih mjera nije imala ovlast nametnuti nikakvu sanaciju

vlastitim sredstvima ili sanaciju predmetnih banaka. Kao drugo, Zakon od 22. ožujka 2013. bio je donesen tek nakon što su tuženici na ciparske vlasti izvršili snažan pritisak, kao što to potvrđuju njegov sadržaj koji je odredila Komisija i datum njegova donošenja, odnosno dan nakon što je ESB odlučio okončati ELA-u. Kriterij kvalitete zakonodavstva iz članka 52. stavka 1. Povelje stoga nije ispunjen. Kao treće, suprotno onomu što je Opći sud presudio u točki 276. prve pobijane presude i u točki 275. druge pobijane presude, Zakonom od 22. ožujka 2013. ne predviđaju se stvarna jamstva za vjerovnike i dioničare predmetnih banaka niti se osigurava poštovanje prava na djelotvornu sudsku zaštitu. Kao četvrto, Opći sud je počinio pogrešku koja se tiče prava i iskrivio dokaze kada je u točki 282. prve pobijane presude i u točki 281. druge pobijane presude smatrao da provedba postupka prethodnog savjetovanja nije bila moguća zbog hitnosti situacije.

150 Naposljetku, žalitelji smatraju da je predmetnim mjerama povrijeđeno načelo proporcionalnosti jer su se mogle donijeti druge manje ograničavajuće mjere. U tom pogledu navode, kao prvo, da činjenica da je Ciparski parlament odbio uvesti porez na bankovne depozite ne opravdava nametanje strože mjere. Kao drugo, slučaj Republike Cipra u potpunosti je usporediv s onim drugih država članica čija je valuta euro koje su zatražile financijsku pomoć. Kao treće, žalitelji podsjećaju na to da je Sud u presudi od 16. lipnja 2015., Gauweiler i dr. (C-62/14, EU:C:2015:400) izjavio da ESB raspolaže širokim rasponom mogućnosti za smirivanje financijskih tržišta, osiguranje stabilnosti eura i promicanje financijske stabilnosti. Kao četvrto, nepostojanje progresivnosti u primjeni korektivnog faktora na depozite veće od 100 000 eura nije u skladu s načelom proporcionalnosti.

151 U okviru drugog dijela šestog žalbenog razloga, koji se odnosi na smanjenje nominalne vrijednosti redovnih dionica BoC-a s jednog eura na jedan cent i prodaju grčkih podružnica, žalitelji upućuju na svoju argumentaciju iznesenu u okviru prvog dijela tog žalbenog razloga. Usto, tvrde da do prodaje grčkih podružnica nije došlo u okviru otvorenog, transparentnog i nediskriminirajućeg postupka.

152 U prilog trećem dijelu tog žalbenog razloga žalitelji tvrde da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je smatrao da ESB-ovo postupanje u vezi s ELA-om ne čini očitu povredu članka 14.4. Statuta ESB-a, načela dobre uprave te zahtjeva pravičnosti i dosljednosti. Kao prvo, suprotno onomu što je Opći sud presudio u točki 377. prve pobijane presude i u točki 376. druge pobijane presude, ESB je zahtijevao donošenje mjera iz točke 124. ove presude, kao što to proizlazi iz njihove argumentacije iznesene u okviru drugog žalbenog razloga. Kao drugo, postupanje te institucije bilo je nezakonito s obzirom na to da je zbog široke margine prosudbe kojom raspolaže kako bi odlučila je li banka solventna i hoće li joj dodijeliti ELA-u djelovala u okviru postupka odlučivanja koji je u suprotnosti s člankom 52. stavkom 1. Povelje. Kao treće, Opći sud je u točki 400. prve pobijane presude i u točki 399. druge pobijane presude pogrešno zaključio da ESB-ovo priopćenje za medije od 21. ožujka 2013. ispunjava zahtjev obrazlaganja jer omogućuje upoznavanje s razlozima za donošenje odluke Upravnog vijeća ESB-a od istog dana.

153 Tuženici osporavaju argumentaciju žaliteljâ.

Ocjena Suda

154 Uvodno valja podsjetiti na to da, kao što je to Opći sud pravilno učinio u točki 254. prve pobijane presude i u točki 253. druge pobijane presude, pravo na vlasništvo iz članka 17. Povelje nije apsolutno pravo (presuda od 20. rujna 2016., Ledra Advertising i dr./Komisija i ESB, C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, t. 69.).

155 U skladu s člankom 52. stavkom 1. Povelje, svako ograničenje pri ostvarivanju prava i sloboda priznatih tom poveljom mora, međutim, biti predviđeno zakonom i mora poštovati bit tih prava uz osiguravanje načela proporcionalnosti, pri čemu se ograničenja tih prava i sloboda mogu uvesti samo ako su nužna i

ako stvarno odgovaraju ciljevima od općeg interesa koje priznaje Unija ili potrebi zaštite prava i sloboda drugih osoba (presuda od 31. siječnja 2019., Islamic Republic of Iran Shipping Lines i dr./Vijeće, C-225/17 P, EU:C:2019:82, t. 101.).

156 Kad je riječ o prvom dijelu šestog žalbenog razloga, najprije valja istaknuti da Opći sud nije pogriješio kada je u točki 261. prve pobijane presude i u točki 260. druge pobijane presude smatrao da je ocjena Suda iz točaka 73. i 74. presude od 20. rujna 2016., Ledra Advertising i dr./Komisija i ESB (C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701), u vezi s prvom skupinom mjera navedenih u točkama 1.23 do 1.27 Memoranduma o razumijevanju od 26. travnja 2013., relevantna za ovaj slučaj.

157 U svakom slučaju, kad je riječ, kao prvo, o prigovoru koji se temelji na tome da ograničenja njihova prava na vlasništvo nisu bila predviđena zakonom te osobito o argumentu žaliteljâ prema kojem Unija prilikom donošenja mjera iz točke 124. ove presude nije mogla zahtijevati nikakvu sanaciju vlastitim sredstvima ili sanaciju predmetnih banaka, valja utvrditi, s jedne strane, kao što je to Opći sud pravilno istaknuo u točki 284. prve pobijane presude i u točki 283. druge pobijane presude, da to što u vrijeme nastanka činjenica nisu postojale Unijine mjere usklađivanja na području sanacije banaka vlastitim sredstvima nikako ne znači da je državama članicama bilo zabranjeno donijeti mjere za sanaciju vlastitim sredstvima, čije pak donošenje ne može dovesti do nastanka Unijine izvanugovorne odgovornosti. S druge strane, kad je riječ o postupku za sanaciju banaka, s obzirom na to da Opći sud nije odlučio o pitanju je li taj postupak u vrijeme nastanka činjenica imao pravnu osnovu u pravu Unije, argument žaliteljâ u tom pogledu treba odbiti kao bespredmetan.

158 Usto, u dijelu u kojem žalitelji ističu da su tuženici izvršili snažan pritisak na ciparske vlasti kako bi donijele Zakon od 22. ožujka 2013., da kriterij kvalitete zakonodavstva iz članka 52. stavka 1. Povelje nije ispunjen i da navedeni zakon ne pruža ni jamstvo za vjerovnike i dioničare predmetnih banaka niti osigurava djelotvornu sudsku zaštitu, valja utvrditi da žalitelji tim argumentima od Suda zapravo traže da ponovno ocijeni činjenice i dokaze podnesene Općem sudu a da pritom nisu dokazali da je Opći sud u okviru te ocjene, koju je proveo u točkama 274. do 281. prve pobijane presude i u točkama 273. do 280. druge pobijane presude, iskrivio navedene činjenice i dokaze. Međutim, kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točkama 127. i 128. ove presude, takvi argumenti u žalbenom postupku nisu dopušteni.

159 Kad je riječ o argumentima žaliteljâ prema kojima je, suprotno onomu što je Opći sud presudio u točki 282. prve pobijane presude i u točki 281. druge pobijane presude, bilo moguće provesti postupak prethodnog savjetovanja s deponentima i dioničarima predmetnih banaka, valja utvrditi da je Opći sud svoje rasuđivanje u navedenim točkama pobijanih presuda pravilno temeljio na presudi ESLJP-a od 21. srpnja 2016., Mamatas i dr. protiv Grčke (CE:ECHR:2016:0721JUD006306614), iz koje proizlazi da se zahtjev u skladu s kojim svako ograničenje prava na vlasništvo mora biti predviđeno zakonom ne može tumačiti na način da se s predmetnim osobama moralo savjetovati prije donošenja tog zakona, osobito kad bi provedba takvog prethodnog savjetovanja neizbježno odgodila primjenu mjera čija je namjena bila spriječiti propast predmetnih banaka.

160 Kao drugo, kad je riječ o prigovoru koji se temelji na povredi načela proporcionalnosti, valja podsjetiti na to da to načelo zahtijeva da sredstva stavljena na raspolaganje odredbom prava Unije moraju biti prikladna za ostvarenje legitimnih ciljeva, kako su postavljeni konkretnim propisom, te ne smiju ići dalje od onoga što je nužno za njihovo postizanje (presuda od 31. siječnja 2019., Islamic Republic of Iran Shipping Lines i dr./Vijeće, C-225/17 P, EU:C:2019:82, t. 102. i navedena sudska praksa).

161 U ovom slučaju Opći sud je najprije u točki 255. prve pobijane presude i u točki 254. druge pobijane presude uzeo u obzir cilj u općem interesu koji se nastoji postići aktima i postupanjima tuženikâ, a koji se sastoji u osiguravanju stabilnosti ciparskog financijskog sustava i europodručja kao cjeline.

162 Zatim je u točkama 302. do 313. prve pobijane presude i u točkama 301. do 312. druge pobijane presude ispitao argumente žaliteljâ kojima se osporava to da nisu postojale manje ograničavajuće mjere za ostvarivanje tako postavljenog cilja. U tom je pogledu Opći sud uzeo u obzir to što je Ciparski parlament 19. ožujka 2013. odbio uvesti porez na sve bankovne depozite, nedostatke odnosno nedostupnost alternativnih rješenja navedenih u točki 11. izvješća MMF-a iz svibnja 2013., znatne gubitke koje bi kako za porezne obveznike tako i za deponente prouzročio izlazak Republike Cipra iz europodručja i nedostatke progresivnog sustava za korektivni faktor, koji predlažu žalitelji, koji bi u obzir uzimao veličinu depozita povjerenih predmetnim bankama.

163 Naposljetku je u točkama 311. i 312. prve pobijane presude kao i u točkama 310. i 311. druge pobijane presude odbio postojanje usporedivosti situacije Republike Cipra s onom drugih država članica čija je valuta euro koje su primile financijsku pomoć uz obrazloženje da je financijski sektor Republike Cipra prevelik s obzirom na veličinu njezina gospodarstva.

164 Iz detaljnih utvrđenja Općeg suda proizlazi da je Opći sud, a da pritom nije počinio pogrešku u ocjeni niti povrijedio načelo proporcionalnosti, presudio da alternative dokapitalizaciji predmetnih banaka nisu bile manje restriktivne od donesenih mjera i da bi predmetne banke bez dokapitalizacije bile izložene opasnosti od prestanka poslovanja te bi im prijetio nekontrolirani stečaj sistemske prirode koji bi se mogao brzo proširiti na druge države članice ili čak na cijeli bankovni sustav europodručja.

165 Slijedom toga, prvi dio šestog žalbenog razloga treba odbiti.

166 Kad je riječ o drugom dijelu tog žalbenog razloga, valja, s jedne strane, utvrditi da žalitelji samo općenito upućuju na svoju argumentaciju iznesenu u okviru prvog dijela tog žalbenog razloga. Iz toga slijedi da se, zbog razloga navedenih u točkama 156. do 165. ove presude, njihova argumentacija ne može prihvatiti.

167 S druge strane, kad je riječ o prigovoru koji se temelji na tome da prodaja grčkih podružnica nije bila predmet otvorenog, transparentnog i nediskriminirajućeg postupka, žalitelji samo upućuju na dokaze koje su podnijeli Općem sudu a da pritom ne navode koji su od njih iskrivljeni. U skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 128. ove presude, takav pak prigovor nije u nadležnosti Suda u žalbenom postupku.

168 Iz toga slijedi da se drugi dio šestog žalbenog razloga ne može prihvatiti.

169 Kad je riječ o trećem dijelu tog žalbenog razloga te osobito kad je riječ o argumentima žaliteljâ kojima se, s jedne strane, osporava činjenica da se donošenje mjera iz točke 124. ove presude nije zahtijevalo ni u ESB-ovu priopćenju za medije od 21. ožujka 2013. ni u odluci Upravnog vijeća ESB-a od istog dana te, s druge strane, dovodi u pitanje zakonitost ESB-ova postupanja u kontekstu pružanja ELA-e, valja istaknuti to da se žalitelji pozivaju na svoju argumentaciju iznesenu u okviru drugog žalbenog razloga koja se, kao što je to istaknuto u točki 133. navedene presude, svodi na ponavljanje njihovih argumenata iznesenih pred Općim sudom u vezi s ulogom ESB-a u tom okviru te koja je u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 127. iste presude bila odbačena kao nedopuštena.

170 Usto, kad je riječ o argumentaciji žaliteljâ koja se temelji na nepostojanju obrazloženja u ESB-ovu priopćenju za medije od 21. ožujka 2013., dovoljno je istaknuti da se tom argumentacijom nastoji osporiti obrazloženje iz točke 400. prve pobijane presude i točke 399. druge pobijane presude, iz kojeg proizlazi da je „[s]lijedom navedenog, u okolnostima ovog slučaja tekst ESB-ova priopćenja za javnost od 21. ožujka 2013., koliko kod sažet bio, svakako […] omogućio žaliteljima da, osobito s obzirom na kontekst, shvate iz primjenjivih pravnih pravila i opažanja predsjednika ESB-a iznesenih na konferenciji za medije od 4. travnja 2013. da je uslijed izostanka odgovarajućeg programa prilagodbe insolventnost dotičnih banaka bila prepreka zadržavanju postojeće razine ELA-e.” To je obrazloženje stoga sporedno u odnosu na točke 397. do 399. prve pobijane presude i točke 396. do 398. druge pobijane presude.

171 Međutim, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda prigovori protiv sporednih obrazloženja sadržanih u odluci Općeg suda ne mogu dovesti do njezina ukidanja i slijedom toga su bespredmetni (presuda od 12. veljače 2015., Komisija/IPK International, C-336/13 P, EU:C:2015:83, t. 33. i navedena sudska praksa).

172 Slijedom toga, treći dio šestog žalbenog razloga valja odbiti kao i taj žalbeni razlog u cijelosti.

Sedmi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

173 U okviru sedmog žalbenog razloga žalitelji prigovaraju Općem sudu da je počinio pogrešku koja se tiče prava time što je smatrao da aktima i postupanjima tuženikâ nije povrijeđeno načelo zaštite legitimnih očekivanja.

174 Kao prvo, tvrde da su u dopisu od 11. veljače 2013. koji je direktor Ureda guvernera CSB-a uputio izvršnim direktorima Laïkija i BoC-a pružena jasna, precizna i bezuvjetna jamstva da prava deponenata neće biti ograničena i da je Eurosustav vezan tim jamstvima.

175 Kao drugo, obvezivanje Euroskupine od 21. siječnja 2013. da Republici Cipru dodijeli IFP na temelju političkog sporazuma sklopljenog u studenome 2012. kod deponenata predmetnih banaka je stvorilo povjerenje da se neće zahtijevati nikakva sanacija vlastitim sredstvima.

176 Kao treće i posljednje, žalitelji tvrde da dodjela financijske pomoći drugim državama članicama čija je valuta euro, to jest Irskoj, Helenskoj Republici, Kraljevini Španjolskoj i Portugalskoj Republici, nije bila uvjetovana donošenjem mjera sanacije vlastitim sredstvima te se pozivaju na činjenicu da je ESB odobrio ELA-u na duže razdoblje. Oni u tom pogledu ističu da upućivanje Općeg suda na presudu od 19. srpnja 2016., Kotnik i dr. (C-526/14, EU:C:2016:570) nije relevantno s obzirom na to da je u toj presudi bila riječ o Komisijinu postupanju na temelju odredbi UFEU-a o državnim potporama kojima je predviđen ustaljen pravni okvir i kojima se toj instituciji dodjeljuju jasne ovlasti.

177 Tuženici osporavaju sve te argumente.

Ocjena Suda

178 Valja podsjetiti na to da u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda pravo pozivanja na načelo zaštite legitimnih očekivanja ima svaki pojedinac kojemu je institucija Unije, time što mu je pružila konkretna jamstva, pobudila utemeljena očekivanja. Suprotno tomu, nitko se ne može pozvati na povredu tog načela ako ne postoje takva jamstva (vidjeti u tom smislu presude od 13. rujna 2017., Pappalardo i dr./Komisija, C-350/16 P, EU:C:2017:672, t. 39. i od 31. siječnja 2019., Islamic Republic of Iran Shipping Lines i dr./Vijeće, C-225/17 P, EU:C:2019:82, t. 57.).

179 Međutim u ovom slučaju, kad je riječ, s jedne strane, o prigovorima koji se temelje na tome da je Opći sud pogrešno smatrao da se nikakva legitimna očekivanja ne mogu izvesti ni iz dopisa od 11. veljače 2013. koji je direktor Ureda guvernera CSB-a uputio izvršnim direktorima predmetnih banaka ni iz obvezivanja Euroskupine od 21. siječnja 2013. da će Republici Cipru dodijeliti IFP, valja utvrditi da žalitelji u okviru tih prigovora samo ponavljaju argumente koje su već iznijeli pred Općim sudom te u biti od Suda traže da ponovno odluči o određenim dokazima a da se pritom ne pozivaju na to da ih je Opći sud na bilo koji način iskrivio. Slijedom toga, te prigovore treba odbaciti kao nedopuštene u skladu sa sudskom praksom navedenom u točkama 127. i 128. ove presude.

180 S druge strane, žalitelji ne mogu prigovoriti Općem sudu to što se u točki 432. prve pobijane presude i točki 431. druge pobijane presude pozvao na presudu od 19. srpnja 2016., Kotnik i dr. (C-526/14, EU:C:2016:570) kako bi odlučio da se sama okolnost da u prvim fazama međunarodne financijske krize dodjela financijske pomoći nije bila uvjetovana donošenjem mjera usporedivih s onima iz točke 124. ove presude ne može kao takva smatrati preciznim, bezuvjetnim i dosljednim jamstvom koje kod dioničara, imatelja obveznica i deponenata predmetnih banaka može stvoriti legitimna očekivanja, kao što je to i u slučaju dodjele financijske pomoći Republici Cipru.

181 Naime, iako je točno da se predmet u kojem je donesena ta presuda činjenično razlikuje od ovih predmeta, utvrđenje Suda iz točke 65. navedene presude – prema kojem okolnost da podređeni vjerovnici predmetnih banaka, odnosno vjerovnici koji se u slučaju insolventnosti ili likvidacije izdavatelja namiruju nakon imatelja obveznica, ali prije dioničara, u prvim fazama međunarodne financijske krize nisu bili pozvani da doprinesu spašavanju kreditnih institucija, kod dioničara i podređenih vjerovnika ne može stvoriti legitimna očekivanja da neće biti podvrgnuti mjerama podjele obveza u budućnosti – i dalje je valjano te se analogijom može primijeniti na predmetne slučajeve. U tom pogledu valja istaknuti da to utvrđenje treba tumačiti s obzirom na točku 66. iste presude u kojoj je Sud podsjetio na to da, iako je načelo zaštite legitimnih očekivanja jedno od temeljnih načela Unije, gospodarski subjekti, međutim, ne mogu opravdano imati legitimna očekivanja da će se zadržati postojeće stanje koje se može promijeniti u okviru diskrecijske ovlasti institucija Unije, i to osobito u području koje karakterizira neprestana prilagodba promjenama gospodarske situacije.

182 Stoga, činjenica da je u predmetu u kojem je donesena presuda od 19. srpnja 2016., Kotnik i dr. (C-526/14, EU:C:2016:570) bila riječ samo o Komisijinu postupanju u području državnih potpora dodijeljenih bankovnom sektoru očito ne utječe na relevantnost rasuđivanja Suda za potrebe ovih predmeta s obzirom na to da su i oni smješteni u kontekst financijske krize i da su obuhvaćeni područjem ekonomske i monetarne politike koja zahtijeva neprestanu prilagodbu promjenama gospodarske situacije.

183 Slijedom toga, sedmi žalbeni razlog valja odbiti u cijelosti.

Osmi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

184 U okviru osmog žalbenog razloga žalitelji smatraju da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je smatrao da načelo jednakog postupanja nije bilo povrijeđeno donošenjem akata i postupanjem tuženikâ.

185 Na prvom mjestu, tvrde da su dioničari i neosigurani deponenti Laïkija i BoC-a bili diskriminirani u odnosu na Laïkijeva vjerovnika čiji se zahtjevi temelje na ELA-i, odnosno CSB-a. Konkretno, potraživanje na temelju ELA-e posljedica je nezakonitog postupanja tuženikâ s obzirom na to da je ESB tijekom više godina velikodušno odobravao ELA-u te da je zahtijevao njezino brzo vraćanje na temelju svoje nezakonite odluke od 21. ožujka 2013. Usto, žalitelji prigovaraju Općem sudu to što je svoje rasuđivanje u točki 449. prve pobijane presude i u točki 448. druge pobijane presude temeljio na presudama od 7. listopada 2015., Accorinti i dr./ESB (T-79/13, EU:T:2015:756, t. 92.) i od 24. siječnja 2017., Nausicaa Anadyomène i Banque d'escompte/ESB (T-749/15, neobjavljena, EU:T:2017:21, t. 108. i 109.) iako se one odnose na kupnju državnih dužničkih instrumenata, a ne na bankovne depozite.

186 Na drugom mjestu, žalitelji tvrde da su žrtve neizravne diskriminacije na temelju državljanstva u odnosu na imatelje depozita položenih u grčkim podružnicama. Konkretno, kao prvo, ta je diskriminacija protivna slobodi poslovnog nastana. Kao drugo, neodređena opasnost da bi primjena korektivnog faktora na depozite položene u grčkim podružnicama mogla dovesti do općeg povlačenja

depozita u Grčkoj ne može opravdati diskriminatorno postupanje. Kao treće, potpora koju je Euroskupina pružila PSI-ju unatoč opasnosti od širenja na Laïki i BoC dokazuje da su žalitelji diskriminirani u odnosu na deponente i dioničare grčkih banaka.

187 Na trećem mjestu, žalitelji ističu da su diskriminirani u odnosu na deponente čiji depoziti nisu prelazili 100 000 eura. Najprije tvrde da, prema mišljenju Europskog suda za ljudska prava, nije pravično upotrijebiti prag od 100 000 eura kao čimbenik razlikovanja za primjenu korektivnog faktora na vrijednost obveznica (presuda ESLJP-a od 21. srpnja 2016., Mamatas i dr. protiv Grčke, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, t. 137.), što jednako vrijedi i za depozite. Nadalje, razlika koju Direktiva 94/19/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 1994. o sustavima osiguranja depozita (SL 1994., L 135, str. 5.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 12., str. 33.) čini između depozita manjih od 100 000 eura i onih većih od tog iznosa nije relevantna s obzirom na to da je žaliteljima uskraćena mogućnost zahtijevanja naknade potraživanja s osnove depozita većih od 100 000 eura. Naposljetku, tuženici su povrijedili tu direktivu jer je mjerama uvjetovanosti koje je Euroskupina donijela na sastanku od 16. ožujka 2013. bilo predviđeno da će depoziti do iznosa od 100 000 eura pretrpjeti gubitak od 6,75 %.

188 Na četvrtom mjestu, žalitelji tvrde da se s njima diskriminatorno postupalo u odnosu na deponente i dioničare banaka drugih država članica čija je valuta euro koje su primile financijsku pomoć. U tom pogledu osobito ističu da je iznos te pomoći svaki put bio veći od iznosa IFP-a dodijeljenog Republici Cipru te da je bio dodijeljen pod manje ograničavajućim uvjetima.

189 Na petom i posljednjem mjestu, Opći sud je pogrešno smatrao da su se žalitelji nalazili u situaciji različitoj od one članova ciparskog zadružnog bankovnog sektora zbog insolventnosti Laïkija i BoC-a, dok je, s jedne strane, ta insolventnost bila pospješena ponašanjem tuženikâ. S druge strane, s obzirom na to da tu insolventnost nije utvrdilo upravno ili pravosudno tijelo, neodređen pojam „insolventnost” ne može predstavljati objektivno opravdanje za različito postupanje prema žaliteljima. Osim toga, Opći sud se neutemeljeno pozvao na izvješće MMF-a iz svibnja 2013. jer je ono bilo doneseno nakon donošenja mjera iz točke 124. ove presude.

190 Tuženici osporavaju te različite argumente.

Ocjena Suda

191 Opće načelo jednakog postupanja, kao opće načelo prava Unije, zahtijeva da se u usporedivim situacijama ne postupa na različit način i da se u različitim situacijama ne postupa na jednak način, osim ako takvo postupanje nije objektivno opravdano (presuda od 6. lipnja 2019., P. M. i dr., C-264/18, EU:C:2019:472, t. 28. i navedena sudska praksa).

192 Povreda načela jednakog postupanja kao posljedica različitog postupanja pretpostavlja da su predmetne situacije usporedive uzimajući u obzir sve elemente koji ih obilježavaju (vidjeti, među ostalim, presudu od 16. prosinca 2008., Arcelor Atlantique et Lorraine i dr., C-127/07, EU:C:2008:728, t. 25.).

193 Na prvom mjestu, kad je riječ o prigovoru koji se temelji na navodnoj diskriminaciji između žalitelja, s jedne strane, i Laïkijeva vjerovnika čiji se zahtjevi temelje na ELA-i, odnosno CSB-a, s druge strane, Opći sud je u točki 448. prve pobijane presude i u točki 447. druge pobijane presude istaknuo da je, kao što su to priznali sami žalitelji, pružanje ELA-e u nadležnosti nacionalnih središnjih banaka, što u ovom slučaju podrazumijeva da je samo CSB Laïkiju mogao dodijeliti ELA-u i da je zbog toga prema potonjemu imao potraživanje.

194 U točki 449. prve pobijane presude i u točki 448. druge pobijane presude Opći je sud pojasnio da, za razliku od imatelja neosiguranih depozita u predmetnim bankama i dioničara BoC-a koji djeluju samo u svojem privatnom interesu, središnja banka Eurosustava donosi svoje odluke vođena isključivo

ciljevima od javnog interesa, kao što to proizlazi iz presuda od 7. listopada 2015., Accorinti i dr./ESB (T-79/13, EU:T:2015:756, t. 92.) i od 24. siječnja 2017., Nausicaa Anadyomène et Banque d'escompte/ESB (T-749/15, neobjavljena, EU:T:2017:21, t. 108. i 109.).

195 Nakon što je u točki 450. prve pobijane presude i u točki 449. druge pobijane presude utvrdio da je CSB stekao potraživanje na temelju ELA-e kako bi doprinio cilju u općem interesu koji se sastoji od osiguravanja stabilnosti ciparskog financijskog sustava i europodručja kao cjeline, Opći je sud u točki 452. prve pobijane presude i u točki 451. druge pobijane presude zaključio da se imatelji neosiguranih depozita u predmetnim bankama kao i dioničari BoC-a, s jedne strane, i CSB, s druge strane, nisu nalazili u usporedivoj situaciji tako da načelo jednakosti postupanja nije bilo povrijeđeno.

196 Ta razmatranja ne sadržavaju nikakvu pogrešku koja se tiče prava s obzirom na sudsku praksu navedenu u točkama 191. i 192. ove presude.

197 Osim toga, Općem sudu se ne može prigovoriti to što je svoje rasuđivanje temeljio na presudama navedenima u točki 194. ove presude zato što su se one odnosile na kupnju dužničkih instrumenata od Grčke Države, a ne na bankovne depozite. U tom pogledu, kao što je to ESB pravilno naveo, valja istaknuti da se, neovisno o prirodi mjera restrukturiranja predmetnog javnog duga, središnja banka Europskog sustava središnjih banaka (ESSB) koja nastoji postići cilj od javnog interesa nalazi u situaciji različitoj i od one privatnih ulagača koji imaju potraživanja prema državi i od one imatelja bankovnih depozita poput žalitelja.

198 Na drugom mjestu, kad je riječ o prigovoru koji se temelji na navodnoj diskriminaciji između žaliteljâ, s jedne strane, i imateljâ depozita položenih u grčkim podružnicama, s druge strane, žalitelji tvrde da je takva diskriminacija protivna slobodi poslovnog nastana. U tom pogledu dovoljno je utvrditi da taj prigovor prvi put ističu pred Sudom tako da ga valja odbaciti kao nedopušten (vidjeti u tom smislu presude od 13. prosinca 2017., Telefónica/Komisija, C-487/16 P, neobjavljenu, EU:C:2017:961, t. 84. i od 26. rujna 2018., Philips i Philips France/Komisija, C-98/17 P, neobjavljenu, EU:C:2018:774, t. 42.).

199 Osim toga, valja istaknuti da se argumenti žaliteljâ odnose a da se pritom ne pozivaju ni na kakvo iskrivljavanje, na činjenična utvrđenja i ocjenu dokaza koje je Opći sud iznio u točkama 467., 476. i 477. prve pobijane presude kao i u točkama 466., 475. i 476. druge pobijane presude u vezi s postojanjem opasnosti od općeg povlačenja depozita u Grčkoj do kojeg je mogla dovesti primjena korektivnog faktora na depozite položene u grčim podružnicama, čime se opravdava navodna diskriminacija, i činjeničnim kontekstom u kojem je Euroskupina poticala PSI, tako da ih, zbog razloga navedenih u točkama 127. i 128. ove presude, valja odbaciti kao nedopuštene.

200 Na trećem mjestu, kad je riječ o prigovoru koji se temelji na navodnoj diskriminaciji između žalitelja, s jedne strane, i deponenata predmetnih banaka čiji depoziti nisu prelazili 100 000 eura, s druge strane, valja istaknuti, kao prvo, da se zaključak do kojeg je Europski sud za ljudska prava došao u svojoj presudi od 21. srpnja 2016., Mamatas i dr. protiv Grčke (CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, t. 137.) prema kojem nije pravično upotrijebiti prag od 100 000 eura kao čimbenik razlikovanja za primjenu korektivnog faktora na vrijednost obveznica, temeljio na posebnom svojstvu imatelja obveznica predmetnih fizičkih odnosno pravnih osoba, a ne na onom bankovnog deponenta koji je obuhvaćen Direktivom 94/19.

201 U tom pogledu i kad je riječ, kao drugo, o argumentaciji koju su žalitelji iznijeli kako bi osporili relevantnost te direktive u kontekstu ovih predmeta, valja utvrditi da ta argumentacija ne udovoljava zahtjevima navedenima u točki 127. ove presude prema kojima se osporavani dijelovi presude čije se ukidanje traži i pravni argumenti koji posebno podupiru taj zahtjev moraju jasno navesti, tako da ju valja odbaciti kao nedopuštenu.

202 Na četvrtom mjestu, kad je riječ o prigovoru koji se temelji na diskriminaciji koja je navodno počinjena između žaliteljâ, s jedne strane, i deponenata i dioničara banaka država članica čija je valuta euro koje nisu Republika Cipar, a koje su primile financijsku pomoć prije te države članice, s druge strane, valja utvrditi da je Opći sud u točki 490. prve pobijane presude i u točki 489. druge pobijane presude istaknuo da mjere – kojima može biti popraćena financijska pomoć koju ESM pruža radi rješavanja financijskih poteškoća s kojima se susreće država članica suočena s potrebom dokapitalizacije svojeg bankovnog sustava – mogu u potpunosti varirati od slučaja do slučaja, ovisno o nizu čimbenika koji se razlikuju od veličine pomoći u odnosu na veličinu gospodarstva te države. U tom pogledu Opći je sud u navedenim točkama pobijanih presuda pojasnio da ti čimbenici mogu osobito obuhvaćati gospodarski položaj države korisnice, mogućnosti da predmetne banke ponovno postanu gospodarski održive, razloge koji su doveli do poteškoća s kojima su se susrele, uključujući, ovisno o okolnostima, prekomjernu veličinu bankovnog sektora države korisnice u odnosu na njezino nacionalno gospodarstvo, razvoj međunarodnih gospodarskih prilika odnosno povećanu mogućnost budućih intervencija ESM-a (ili drugih međunarodnih organizacija, tijela i institucija Unije ili država) u potporu drugim državama u poteškoćama koja može zahtijevati preventivno ograničenje iznosa namijenjenih svakoj intervenciji.

203 Argumentima žalitelja ne može se dokazati da je ta ocjena Općeg suda pogrešna. Kao prvo, okolnost koju su žalitelji istaknuli, da je „gospodarska funkcija depozita [ili dionice] u jednoj državi europodručja usporediva s onom koju ima u svim drugim državama europodručja” ni na koji način ne podrazumijeva da se deponenti i dioničari Republike Cipra nalaze u situaciji koja je usporediva s onom deponenata i dioničara drugih država članica čija je valuta euro, a koje su financijsku pomoć ESM-a primile prije Republike Cipra, s obzirom na to da su čimbenici koje u svrhu usporedne analize treba uzeti u obzir povezani sa samim državama članicama.

204 Kao drugo, nije važno to što ih se, kao što to tvrde žalitelji, „ni u kojem slučaju nije moglo smatrati odgovornima za razloge, kakvi god oni bili, zbog kojih je [Republici] Cipru bila potrebna financijska pomoć”. Ne samo da ta okolnost ne utječe na rasuđivanje koje je Opći sud iznio u okviru svoje ocjene postojanja eventualne diskriminacije između žaliteljâ, s jedne strane, te deponenata i dioničara banaka država članica čija je valuta euro koje nisu Republika Cipar, a koje su se prije koristile financijskom pomoći ESM-a, s druge strane, nego ona, prije svega, ne sprečava to da se sadržaj mjera kojima navedena pomoć može biti popraćena uvjetuje razmatranjima koja se odnose isključivo na financijske poteškoće s kojima se susrela država članica čija je valuta euro koja tu pomoć traži.

205 Kao treće, valja utvrditi da je argument žaliteljâ prema kojem je Republika Cipar primila najniži iznos pomoći u najdrastičnijim uvjetima samo reproduciranje argumenta koji je već iznesen pred Općim sudom te ga stoga, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 127. ove presude, treba odbaciti kao nedopušten.

206 Na petom i posljednjom mjestu, kad je riječ o prigovoru koji se temelji na navodnoj diskriminaciji između žaliteljâ, s jedne strane, i članova ciparskog zadružnog bankovnog sektora, s druge strane, valja utvrditi da kritike žaliteljâ u vezi s navodnom insolventnošću predmetnih banaka koja je pospješena postupanjem tuženikâ i u vezi s nepostojanjem upravne odnosno sudske odluke kojom se utvrđuje navedena insolventnost nisu dovoljno jasne niti dovoljno potkrijepljene kako bi Sud mogao provesti nadzor nad pobijanim presudama. Osim toga, te se kritike u velikoj mjeri odnose na činjenične ocjene. Međutim, valja podsjetiti na to da, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 128. ove presude, takve ocjene ne mogu biti predmet nadzora koji Sud mora provesti povodom žalbe osim u slučaju iskrivljavanja predmetnih činjenica, na koje se međutim u ovom slučaju ne poziva.

207 Usto, kad je riječ o argumentu koji se temelji na tome da Opći sud svoje rasuđivanje iz točke 503. prve pobijane presude i točke 502. druge pobijane presude nije mogao temeljiti na izvješću MMF-a iz svibnja 2013., valja istaknuti, kao što je to Komisija pravilno navela, da se Opći sud pozvao na to izvješće samo kako bi potkrijepio svoj zaključak da za razliku od predmetnih banaka ciparsko središnje tijelo Co-operative Central Bank i kreditne institucije zadružnog bankovnog sektora nisu bili

insolventni. Do tog je zaključka u navedenim točkama pobijanih presuda došao na temelju elemenata koje žalitelji ne osporavaju, odnosno, s jedne strane, na temelju odjeljka 3.1. objave podataka od strane tog tijela iz svibnja 2013. na temelju trećeg stupa „bazelskog okvira" kojim se nastoji osigurati postizanje cilja minimalne razine vlasničkog kapitala radi osiguranja financijske stabilnosti banaka te, s druge strane, na temelju odgovora koje je ESB iznio na raspravi pred Općim sudom, tako da taj argument valja odbiti kao bespredmetan.

208 Iz toga slijedi da osmi žalbeni razlog treba odbiti.

209 Budući da su svi žalbeni razlozi odbijeni, žalbe žaliteljâ valja odbiti u cijelosti.

Tužbe pred Općim sudom

210 U skladu s člankom 61. prvim stavkom drugom rečenicom Statuta Suda Europske unije, Sud u slučaju ukidanja odluke Općeg suda može sam konačno odlučiti o sporu ako stanje postupka to dopušta.

211 To je slučaj u ovom predmetu.

212 Naime, kao prvo, iz obrazloženja navedenog u točkama 78. do 97. ove presude proizlazi da Euroskupina nije subjekt Unije osnovan Ugovorima čiji bi akti odnosno postupanja mogli biti predmet tužbe zbog Unijine izvanugovorne odgovornosti na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a.

213 Stoga valja prihvatiti prigovore nedopuštenosti Vijeća u dijelu u kojem se odnose na tužbe tuženika u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P protiv Euroskupine.

214 Kao drugo, kad je riječ o članku 2. stavku 6. točki (b) Odluke 2013/236, u točki 116. ove presude istaknuto je da, dok se tom odredbom od Republike Cipra zahtijeva da zadrži ili nastavi provoditi pretvaranje neosiguranih depozita BoC-a u dionice, njome se pak ciparskim vlastima ne oduzima široka margina prosudbe za utvrđivanje detaljnih pravila za to pretvaranje. Slijedom toga, šteta koju su žalitelji navodno pretrpjeli zbog navedenog pretvaranja u svakom slučaju nije posljedica navedene odredbe, nego provedbenih mjera koje je Republika Cipar donijela za provedbu tog pretvaranja.

215 Stoga, valja prihvatiti prigovore nedopuštenosti koje je istaknulo Vijeće u vezi s člankom 2. stavkom 6. točkom (b) Odluke 2013/236.

216 Iz toga slijedi da tužbe tuženika u prvostupanjskim postupcima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P u dijelu u kojem se odnose na Euroskupinu i one žalitelja koje se odnose na članak 2. stavak 6. točku (b) Odluke 2013/236 treba odbaciti kao nedopuštene.

Troškovi

217 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad žalba nije osnovana ili kad je osnovana i Sud sâm konačno odluči o sporu, Sud odlučuje o troškovima.

218 U skladu s člankom 138. stavkom 1. tog Poslovnika, koji se primjenjuje na žalbeni postupak na temelju njegova članka 184. stavka 1., stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

219 U ovom slučaju, kad je riječ o žalbama podnesenima u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P s obzirom na to da tuženici u prvostupanjskim postupcima u tim predmetima nisu uspjeli sa svojim zahtjevima, valja im, u skladu sa zahtjevima Vijeća i Komisije, naložiti da, uz vlastite, snose i troškove Vijeća i Komisije u okviru žalbenog postupka i postupka pred Općim sudom.

220 Kad je riječ o žalbama podnesenima u predmetima C-603/18 P i C-604/18 P, s obzirom na to da su Vijeće, Komisija i ESB zatražili da se žaliteljima naloži snošenje troškova te da potonji nisu uspjeli sa svojim žalbenim razlozima, valja im naložiti da, uz vlastite, snose i troškove tih institucija u okviru žalbenog postupka i postupka pred Općim sudom.

221 U skladu s člankom 140. stavkom 1. Poslovnika Suda, koji se na temelju njegova članka 184. stavka 1. primjenjuje na žalbeni postupak, države članice i institucije koje su intervenirale u postupak snose vlastite troškove. Stoga Republika Finska, koja je intervenirala u okviru ovih žalbi, treba snositi vlastite troškove žalbenog postupka.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) proglašava i presuđuje:

1. **Ukidaju se presude Općeg suda Europske unije od 13. srpnja 2018., K. Chrysostomides & Co. i dr./Vijeće i dr. (T-680/13, EU:T:2018:486) i od 13. srpnja 2018., Bourdouvali i dr./Vijeće i dr. (T-786/14, neobjavljena, EU:T:2018:487) u dijelu u kojem se njima odbijaju prigovori nedopuštenosti koje je Vijeće Europske unije istaknulo u mjeri u kojoj se odnose na tužbe koje su u tim predmetima podnesene protiv Euroskupine i članka 2. stavka 6. točke (b) Odluke Vijeća 2013/236/EU od 25. travnja 2013. upućene Cipru o posebnim mjerama za ponovnu uspostavu financijske stabilnosti i održivog rasta.**

2. **Tužbe podnesene u prvostupanjskom postupku u predmetima T-680/13 i T-786/14 nedopuštene su u dijelu u kojem su usmjerene protiv Euroskupine i članka 2. stavka 6. točke (b) Odluke Vijeća 2013/236.**

3. **Odbijaju se žalbe u predmetima C-603/18 P i C-604/18 P.**

4. **D^r. K. Chrysostomides & Co. LLC, Agroton plc, Joanna i Kyriaki Andreou, Bundeena Holding plc, Henrietta Jindra Burton, C & O Service & Investment Ltd, C. G. Christofides Industrial Ltd, Phidias Christodoulou, Georgia Phanou-Christodoulou, Christakis Christofides, Theano Chrysafi, Andreas Chrysafis, Dionysios Chrysostomides, Eleni K. i Eleni D. Chrysostomides, D & C Construction and Development Ltd, Chrystalla Dekatris, Constantinos Dekatris, Dr. K. Chrysostomides and Co., Emily Dragoumi, Parthenopi Dragoumi, James Droushiotis, Eastvale Finance Ltd, Nicos Eliades, Tereza Eliades, Goodway Alliance Ltd, Christos Hadjimarkos, Johnson Cyprus Employees Provident Fund, Kalia Georgiou LLC, Komposit Ltd, Platon M. Kyriakides, L.kcar Intermetal and Synthetic Ltd, Lois Builders Ltd, Athena Mavronicola-Droushiotis, Medialgeria Monitoring and Consultancy Ltd, Neita International Inc., Sophia Nicolatos, Paris & Barcelona Ltd, Louiza Patsiou, Probus Mare Marine Ltd, Provident Fund of the Employees of Osel Ltd, R. A. M. Oil Cyprus Ltd, Steelway Alliance Ltd, Tameio Pronoias Prosopikou Genikon, The Cyprus Phassouri Estates Ltd, The Prnses Ltd, Christos Tsimon, Nafsika Tsimon, Unienergy Holdings Ltd i Julia Justine Jane Woods kao i Eleni Pavlikka Bourdouvali, Georgios Bourdouvalis, Nikolina Bourdouvali, Coal Energy Trading Ltd, Christos Christofi, Elisavet Christofi, Athanasia Chrysostomou, Sofoklis Chrysostomou, Clearlining Ltd, Alan Dimant, Dodoni Ependyseis Chartofylakou Dimosia Etaireia Ltd, Dtek Holding Ltd, Dtek Trading Ltd, Elma Holdings pcl, Elma Properties & Investments pcl, Agrippinoulla Fragkoudi, Dimitrios Fragkoudis, Frontal Investments Ltd, Costas Gavrielides, Eleni Harou, Theodora Hasapopoullou, Gladys Iasonos, Georgios Iasonos, Jupiter Portfolio Investments pcl, George Karkousi, Lend & Seaserve Ltd, Liberty Life Insurance pcl, Michail P. Michailidis Ltd, Michalakis Michaelides, Rena Michael Michaelidou, Akis Micromatis, Erginos Micromatis, Harinos Micromatis, Alvinos Micromatis, Plotinos Micromatis, Nertera Investments Ltd, Andros Nicolaides, Melina Nicolaides, Ero Nicolaidou, Aris Panagiotopoulos, Nikolitsa Panagiotopoulou, Lambros Panayiotides, Ersi Papaefthymiou, Kostas Papaefthymiou, Restful Time Co., Alexandros Rodopoulos, Seatec Marine Services Ltd, Sofoklis Chrisostomou & Yioí Ltd, Marinos C. Soteriou, Sparotin Ltd te Miranda i Myria Tanou snosit će, uz vlastite, i troškove Vijeća Europske unije te Europske komisije koji su nastali kako u prvostupanjskom postupku tako i u žalbenom postupku koji su u vezi sa žalbama u predmetima C-597/18 P i C-598/18 P.**

5. **D^r. K. Chrysostomides & Co. LLC, Agroton plc, Joanna i Kyriaki Andreou, Henrietta Jindra Burton, C & O Service & Investment Ltd, C. G. Christofides Industrial Ltd, Christakis Christofides, Theano Chrysafi, Andreas Chrysafis, Dionysios Chrysostomides, Eleni K. i Eleni D. Chrysostomides, D & C Construction and Development Ltd, Chrystalla Dekatris, Constantinos Dekatris, D^r. K. Chrysostomides and Co., Emily Dragoumi, Parthenopi Dragoumi, Eastvale Finance Ltd, Nicos Eliades, Tereza Eliades, Goodway Alliance Ltd, M. Christos Hadjimarkos, Johnson Cyprus Employees Provident Fund, L.kcar Intermetal and**

Synthetic Ltd, Lois Builders Ltd, Medialgeria Monitoring and Consultancy Ltd, Neita International Inc., Paris & Barcelona Ltd, Provident Fund of the Employees of Osel Ltd, R. A. M. Oil Cyprus Ltd, Steelway Alliance Ltd, Tameio Pronoias Prosopikou Genikon, The Cyprus Phassouri Estates Ltd, Christos Tsimon, Nafsika Tsimon i Julia Justine Jane Woods kao i Eleni Pavlikka Bourdouvali, Georgios Bourdouvalis, Nikolina Bourdouvali, Christos Christofi, Elisavet Christofi, Clearlining Ltd, Dtek Holding Ltd, Dtek Trading Ltd, Agrippinoulla Fragkoudi, Dimitrios Fragkoudis, Frontal Investments Ltd, Costas Gavrielides, Eleni Harou, Theodora Hasapopoullou, Gladys Iasonos, Georgios Iasonos, George Karkousi, Lend & Seaserve Ltd, Michail P. Michailidis Ltd, Michalakis Michaelides, Rena Michael Michaelidou, Andros Nicolaides, Melina Nicolaides, Ero Nicolaidou, Aris Panagiotopoulos, Nikolitsa Panagiotopoulou, Alexandros Rodopoulos, Seatec Marine Services Ltd i Marinos C. Soteriou snosit će, uz vlastite, i troškove Vijeća Europske unije, Europske komisije i Europske središnje banke (ESB) koji su nastali kako u prvostupanjskom postupku tako i u žalbenom postupku koji su u vezi sa žalbama u predmetima C-603/18 P i C-604/18 P.

6. **Republika Finska snosi vlastite troškove nastale u okviru ovih žalbi.**

Potpisi